

RETTENS DOM (Tredje Afdeling)

17. oktober 1991 *

Sammendrag

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger	II - 788
Parternes påstande	II - 794
Ansættelsesmyndighedens klagepunkter	II - 795
Redegørelse for forvaltningen af kontiene hos Midland Bank, London	II - 796
Realiteten	II - 799
A — Anbringender vedrørende formmangler	II - 800
Anbringendet om tilsidesættelse af fristen i bilagets artikel 7, stk. 3	II - 800
Anbringendet om forældelsesfristens udløb	II - 801
Anbringendet om meddelelse af decharge for regnskabsåret 1981	II - 805
Anbringendet om overtrædelse af princippet om en rimelig frist	II - 808
Anbringendet om tilsidesættelse af grundsætningen »non bis in idem«	II - 814
Anbringendet om formmangler i disciplinærsagen	II - 816
— Manglende underskrift og dato på ansættelsesmyndighedens indberetning til Disciplinærrådet	II - 816
— Godkendelsen af protokollen af 26. november 1987 efter afgivelsen af den begrundede udtalelse	II - 817
Anbringendet om tilsidesættelse af kontradiktionsprincippet	II - 819

* Processprog: fransk.

— Manglende forelæggelse af visse dokumenter	II - 819
— Den for sene fremsendelse af protokollen af 26. november 1987	II - 822
— Den omstændighed, at det tekniske spørgeskema til Parlamentets kasse- og bogholderiafdeling ikke blev forelagt sagsøgeren	II - 823
— Sagsøgerens skrivelse af 5. juni 1981 til direktøren for finans og edb	II - 824
— Posteringen om tilbageførelse den 25. august 1982 af 4 136 125 BFR	II - 825
Anbringendet om tilsidesættelse af Disciplinærrådets uafhængighed og ret til forsvar	II - 827
B — Anbringendet om indholdsmangler	II - 828
Anbringendet om overtrædelse af vedtægtens artikel 86 og af finansforordningens artikel 70 og 72 samt tilsidesættelse af retsprincippet, hvorefter enhver forvaltningsakt skal være ledsaget af lovlige grunde, dvs. relevante grunde, der ikke er indbyrdes modstridende og ikke baseret på faktiske eller retlige vildfarelser	II - 828
— Oprettelse af en rentebærende konto i Midland Bank	II - 829
— Klagepunktet om tilsidesættelsen af forpligtelsen til en behørig forvaltning af betalingsbevillingerne	II - 836
— Klagepunktet om tilsidesættelse af forpligtelsen til kun at afholde udgifter mod forelæggelse af bilag og til at opbevare disse	II - 840
Subsidiært: anbringendet om overtrædelse af vedtægtens artikel 86, stk. 1, og af finansforordningens artikel 70, stk. 1, og artikel 71, og tilsidesættelse af lighedsprincippet, princippet om billighed og princippet om fordelende retfærdighed samt om magtfordrejning	II - 847
Anbringendet om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet	II - 850
Påstandene om udpegelse af et udvalg af sagkyndige	II - 852
Sagens omkostninger	II - 854
II - 786	

I sag T-26/89,

Henri de Compte, tjenestemand ved Europa-Parlamentet, Luxembourg, ved advokat E. Lebrun, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat L. Schiltz, 83, boulevard Grande-Duchesse Charlotte,

sagsøger,

mod

Europa-Parlamentet ved Jorge Campinos, juridisk konsulent, og P. Kyst, Den Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, bistået af advokat D. Waelbroeck, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg på Europa-Parlamentets Generalsekretariat, Kirchberg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Europa-Parlamentets formands afgørelse af 18. januar 1988 om at degradere Henri de Compte fra lønklasse A3, løntrin 8, til lønklasse A7, løntrin 6,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Tredje Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, C. Yeraris, og dommerne A. Saggio og B. Vesterdorf,

justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 19. marts 1991,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- 1 I juli 1981 påbegyndte Revisionsretten i henhold til EØF-Traktatens artikel 206, litra a), stk. 4, en undersøgelse af kassen for Europa-Parlamentets medlemmer (herefter benævnt »Parlamentet«). Dens første resultater, som blev meddelt Parlamentet i oktober 1981 og i april 1982, var meget kritiske.
- 2 Den 30. april 1982 blev Henri de Compte, der var tjenestemand i lønklasse A 3 og regnskabsfører ved Parlamentet, forflyttet.
- 3 Den 6. juli 1982 vedtog Revisionsretten en særberetning vedrørende Europa-Parlamentets medlemmers kasse (EFT C 202, s. 1), hvori den fastslog, at der var sket grove tilsidesættelser af finansforordningen af 21. december 1977 vedrørende De Europæiske Fællesskabers almindelige budget (EFT L 356, s. 1, herefter benævnt »finansforordningen«), og opfordrede Parlamentet til at træffe de nødvendige foranstaltninger til at afslutte alle de ulovlige regnskabsmæssige transaktioner, inddrive alle skyldige beløb og fastlægge regnskabsførerens, forskudsbestyrerens og finansinspektørens eventuelle ansvar.
- 4 De af Revisionsretten angivne ulovligheder blev bekræftet i en særlig rapport, som på Parlamentets anmodning blev udarbejdet af et uafhængigt revisionsfirma.
- 5 Ved skrivelse af 30. september 1982 meddelte Parlamentets formand i sin egenskab af ansættelsesmyndighed formanden for Disciplinærrådet, at han havde besluttet at indlede en disciplinærsag mod H. de Compte i henhold til artikel 87, stk. 2, i vedtægten for tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber (herefter benævnt »vedtægten«) og finansforordningens artikel 71.

- 6 Da sagsøgeren gjorde gældende, at han ikke var blevet hørt forinden, som krævet efter vedtægtens artikel 87, stk. 1, meddelte Parlamentets formand ham ved skrivelse af 14. januar 1983, at han havde annulleret sin afgørelse. I samme skrivelse gjorde han også sagsøgeren opmærksom på, at visse forhold vedrørende forvaltningen af medlemmernes kasse kunne give anledning til en disciplinær forfølgning af ham.
- 7 Den 28. januar 1983 foretog generaldirektøren for administration, personale og Parlamentets finanser den forudgående høring af den pågældende, som kræves efter vedtægtens artikel 87, stk. 2.
- 8 Den 13. april 1983 indgav Parlamentets præsident i medfør af vedtægtens artikel 87 og artikel 1 i vedtægtens bilag IX (herefter benævnt »bilaget«) til Disciplinærrådet en indberetning, som indeholdt klagepunkterne over sagsøgeren. Disciplinærrådet mødtes flere gange i tidsrummet fra den 2. juli 1983 til den 10. februar 1984.
- 9 Efter mødet den sidstnævnte dato foreslog Disciplinærrådet i en begrundet udtalelse med tre stemmer mod to at pålægge H. de Compte en irettesættelse som sanktion; to medlemmer af Disciplinærrådet var imod denne sanktion og udtalte sig til fordel for ren og skær afskedigelse af tjenestemanden.
- 10 I mellemtiden havde Parlamentet ved afgørelse af 18. maj 1983 meddelt sin formand decharge for regnskabsåret 1981, og samtidig udsat meddelelse af decharge til regnskabsføreren for at give Kontroludvalget mulighed for at gennemføre visse arbejder (EFT C 161, s. 98).
- 11 Den 16. marts 1984 besluttede Parlamentets formand at anvende sanktionen fjernelse fra tjenesten på sagsøgeren uden nedsættelse eller ophævelse af hans pensionsrettigheder; denne afgørelse var baseret på flere klagepunkter over sagsøgeren, hvorefter denne skulle have begået forskellige ulovligheder under sin udøvelse af hvervet som regnskabsfører.

- 12 Den 21. marts 1984 indbragte sagsøgeren i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, en klage til ansættelsesmyndigheden over afgørelsen om fjernelse fra tjenesten af 16. marts 1984. Foruden denne klage indgav sagsøgeren den 11. april 1984 endnu en klage, som hovedsagelig var baseret på, at Parlamentet i mellemtiden havde meddelt ham decharge for regnskabsåret 1981, altså i det regnskabsår, hvorunder han skulle have begået de ham foreholdte ulovlige handlinger.
- 13 Parlamentet havde ved afgørelse af 10. april 1984 nemlig meddelt institutionens regnskabsfører decharge for regnskabsåret 1981. I afgørelse af 10. april 1984 blev der først under punkt E, F og G henvist til Revisionsrettens særberetning vedrørende medlemmernes kasse, til Parlamentets afgørelse af 18. maj 1983, hvorved der blev meddelt decharge til dets formand og hvorved meddelelse af decharge til regnskabsføreren blev udsat, samt til Parlamentets formands skrivelse af 6. juni 1983, hvori denne angav de grunde, som havde foranlediget ham til at anmode om udsættelse af afgørelsen om decharge for 1981, og derefter blev der i afgørelsens første betragtning anført, at »alle elementer bør tages i betragtning i forbindelse med meddelelse af dechargen for 1982, inkl. korrespondancen af 6. juni 1983« (EFT C 127, s. 43).
- 14 Den 24. maj 1984 besluttede Parlamentets formand som svar på de klager, han havde gået forelagt, at ændre sanktionen fjernelse fra tjenesten til degradation til lønklasse A7, løntrin 6. Denne afgørelse var begrundet med en henvisning til den begrundelse, som var blevet givet for den første sanktion om fjernelse fra tjenesten.
- 15 Den 4. juni 1984 indbragte H. de Compte:
- en klage til Parlamentets formand over den nye afgørelse af 24. maj 1984
  - en sag for Domstolen med påstand om annullation af nævnte afgørelse af 24. maj 1984 om degradation
  - en begæring om foreløbige forholdsregler med henblik på at opnå udsættelse af afgørelsen til Domstolen havde afsagt dom i hovedsagen.

- 16 Ved kendelse af 3. juli 1984 (sag 141/84 R, Sml. s. 2575) afsagde formanden for Domstolens Tredje Afdeling kendelse om, at afgørelsen af 24. maj 1984 skulle udsættes, indtil der var afsagt dom i hovedsagen.
- 17 Ved afgørelse af 4. juli 1984 afslog Parlamentets formand den klage, sagsøgeren havde indbragt den 4. juni 1984.
- 18 Ved dom af 20. juni 1985 (sag 141/84, Sml. s. 1951) fastslog Domstolen, at den procedure, som Disciplinærrådet havde fulgt, var behæftet med en væsentlig formangel (vidneførsel uden tilstedeværelse af den indberettede tjenestemand eller hans bisidder) og annullerede følgelig ansættelsesmyndighedens afgørelse af 24. maj 1984.
- 19 Ved skrivelse af 24. juli 1985 tilsendte Parlamentets formand Revisionsretten en anmodning fra Parlamentets Budgetkontroludvalg, hvori Revisionsretten anmodes om at afgive en ny udtalelse om, hvorledes det underskud, der var konstateret i medlemmernes kasse i regnskabsåret 1982, mest korrekt kunne afsluttes.
- 20 Den 7. november 1985 afgav Revisionsretten sin udtalelse, hvori den konkluderede, at regnskabsføreren og forskudsbestyreren var ansvarlige efter finansforordningens artikel 70.
- 21 Ved afgørelse af 11. juli 1986 meddelte Parlamentet decharge til sin formand for regnskabsåret 1982 og bemyndigede sin formand til at meddele dens regnskabsførere decharge for regnskabsåret 1982 »bortset fra beløbet på 91 263 ECU og sagerne i forbindelse hermed, som der er gjort rede for i skrivelsen fra Revisionsrettens formand af 7. november 1985, samt den dertil føjede udtalelse fra Revisionsretten«. Parlamentet pålagde desuden sin formand at tage passende skridt til at løse de endnu udestående spørgsmål (EFT C 227, s. 154).

- 22 Ved skrivelsen af 9. december 1986 meddelte Parlamentets formand sagsøgeren, at han agtede at genoptage disciplinærsagen mod ham og anmodede ham om at fremsætte sine bemærkninger til den indberetning, som indeholdt de kritisable forhold, og som den daværende formand havde forelagt Disciplinærrådet den 13. april 1983, samt til Revisionsrettens udtalelse af 7. november 1985 og Parlamentets afgørelse af 11. juli 1986.
- 23 H. de Compte blev hørt henholdsvis den 12. januar og den 23. februar 1987 og indgav sine skriftlige bemærkninger henholdsvis den 30. januar og den 11. februar 1987 i henhold til vedtægtens artikel 87, stk. 1.
- 24 Ved skrivelse af 24. juni 1987 til den af institutionen udpegede formand for Disciplinærrådet genoptog Parlamentets formand den tidligere disciplinærsag mod H. de Compte på grundlag af den indberetning, som den 13. april 1983 var blevet forelagt det tidligere Disciplinærråd.
- 25 Disciplinærrådet holdt flere møder i tidsrummet fra den 9. juli 1987 til den 27. november 1987. På sidstnævnte dato afgav det en begrundet udtalelse, hvori det enstemmigt anbefalede Parlamentets formand at pålægge H. de Compte sanktionen degradation på grund af de alvorlige klagepunkter og de formildende omstændigheder.
- 26 I henhold til bilagets artikel 7, stk. 3, blev sagsøgeren hørt den 16. december 1987 og indgav ved skrivelse af 7. december 1987 sine endelige bemærkninger.
- 27 Ved afgørelse af 18. januar 1988, meddelt sagsøgeren ved skrivelse af samme dato og med virkning fra den 1. februar 1988, pålagde Parlamentets formand sagsøgeren sanktionen degradation fra lønklasse A3, løntrin 8, til lønklasse A7, løntrin 6.

- 28 Det var på dette grundlag, at H. de Compte den 10. februar 1988 anfægtede Parlamentets formands afgørelse ved indbringelse af:
- en klage til ansættelsesmyndigheden i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2
  - nærværende annulationsøgsmål
  - begæring om foreløbige forholdsregler bestående i udsættelse af afgørelsens fuldbyrdelse, indtil der var blevet afsagt dom i hovedsagen.
- 29 Ved kendelse af 16. marts 1988 (sag 44/88 R, Sml. s. 1669), afslog formanden for Domstolens Fjerde Afdeling sagsøgerens begæring om foreløbige forholdsregler under henvisning til, at denne ikke havde kunnet godtgøre, at der som krævet ifølge Domstolens procesreglement artikel 83, stk. 2, forelå uopsættelighed.
- 30 Ved afgørelse af 27. maj 1988 afviste Parlamentets formand sagsøgerens klage af 10. februar.
- 31 Den skriftlige forhandling, som i sin helhed har fundet sted ved Domstolen, er forløbet forskriftsmæssigt.
- 32 Ved kendelse af 15. november 1989 har Domstolen hjemvist sagen til Retten i medfør af artikel 14 i Rådets afgørelse af 24. oktober 1988 om oprettelse af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans.
- 33 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Tredje Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling og samtidig at anmode Parlamentet om visse præciseringer, som den fandt nødvendige af hensyn til sagen.

- 34 Parlamentet har den 15. februar 1991 indgivet disse præciseringer samt sin besvarelse af Rettens skriftlige spørgsmål.
- 35 Den mundtlige forhandling fandt sted den 19. marts 1991. Parternes repræsentanter afgav indlæg og besvarede Rettens spørgsmål.

Parternes påstande

- 36 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- Sagen fremmes til realitetsbehandling og sagsøgeren gives medhold.
- Følgelig annulleres Europa-Parlamentets formands afgørelse af 18. januar 1988 om degradation af sagsøgeren fra lønklasse A3, løntrin 8, til lønklasse A7, løntrin 6.
- Parlamentet tilpligtes at afholde sagens omkostninger.

Sagsøgeren har i sin replik subsidiært nedlagt følgende yderligere påstande:

- Der udpeges et udvalg af tre sagkyndige, som får til opgave at give en begrundet udtalelse om de klagepunkter, som foreholdes sagsøgeren, og at besvare alle spørgsmål, som vil blive stillet dem af sagens parter.
- Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes, såfremt sagsøgeren gives medhold i denne påstand.

Sagsøgte har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at afholde sagens omkostninger i henhold til Domstolens procesreglements artikel 70.

Ansættelsesmyndighedens klagepunkter

37 Det fremgår af ansættelsesmyndighedens afgørelse om degradation og af Disciplinærrådets begrundede udtalelse, at de klagepunkter, som foreholdtes sagsøgeren, kan opdeles i tre grupper:

- a) Oprettelse af en konto i Midland Bank, London, den 21. juli 1980, og indsættelse på kontoen af 400 000 UKL til en rente af 16% p. a., uden forudgående tilladelse, uden nogen postering herom i regnskabet over disse transaktioner og uden indførelse i Parlamentets bøger af de oppebårne renter i 1980 og 1981. Disse forhold er en tilsidesættelse af finansforordningens artikel 20 og artikel 70, stk. 1, stk. 3, for så vidt angår oprettelsen af kontoen, og af finansforordningens artikel 63 samt af artikel 50 og 51 i Kommissionens forordning (Euratom, EKSF, EØF), af 30. juni 1975 om gennemførelsesbestemmelser til visse bestemmelser i finansforordningen af 25. april 1973 (EFT L 170, s. 1; herefter benævnt »gennemførelsesbestemmelser«), for så vidt angår den manglende bogføring (punkt 127-156 i den begrundede udtalelse og s. 3 i ansættelsesmyndighedens afgørelse).
- b) Indløsning uden præcis og gyldig begrundelse af to checks den 4. september 1981 og den 11. november 1981, trukket på Midland Bank og lydende på henholdsvis 17 189,15 UKL og 35 176,98 UKL, beløb som var blevet kontant indbetalt af banken Sogenal (Société générale alsacienne de banque), Luxembourg, i form af følgende beløb: 2 700 000 BFR, 30 000 DM og 100 000 FF. Undladelse af at bogføre disse transaktioner i Parlamentets bøger i regnskabsåret 1981. Bogføring med seks måneders forsinkelse (28.2.1982) i regnskabet vedrørende medlemmernes kasse med et samlet beløb på 4 136 125 BFR, skønt udbetaling var sket i forskellige valutaer. Disse forhold er en tilsidesættelse af forpligtelsen til korrekt at forvalte betalingsbevillingerne som angivet i finansforordningens artikel 20, stk. 2, artikel 63, artikel 64, stk. 2, og artikel 70, stk. 1, tredje afsnit (punkt 157-186 i den begrundede udtalelse og s. 4 og 5 i ansættelsesmyndighedens afgørelse).

- c) Tilsidesættelse af regnskabsførerens forpligtelse til kun at afholde udgifter på grundlag af bilag og til at sørge for bevarelse af Parlamentets værdier. Den manglende dokumentation vedrører en forskel mellem kassebeholdningen i medlemmernes kasse og den generelle regnskabsoversigt på 4 100 000 BFR, opstået efter posteringen på 4 136 125 BFR i forbindelse med indløsning af to checks trukket på Midland Bank. Disse forhold udgør en grov tilsidesættelse fra regnskabsførerens side, som han må ifalde ansvar for i henhold til finansforordningens artikel 70, stk. 1, andet afsnit (punkt 187-215 i den begrundede udtalelse og s. 5 og 6 i ansættelsesmyndighedens afgørelse).
- 38 Ansættelsesmyndigheden har først anført, at den omhyggeligt havde gennemgået alle sagens akter, Disciplinærrådets udtalelse og sagsøgerens stillingtagen, og herefter udtalt, at selv ved den gunstigste fortolkning af forholdene havde sagsøgeren groft tilsidesat forpligtelser, som påhviler Parlamentets regnskabsfører og generelt De Europæiske Fællesskabers tjenestemænd. På grund af de af Disciplinærrådet angivne formildende omstændigheder — heriblandt den dårlige organisation af Parlamentets regnskabsafdeling på tidspunktet for de påklagede forhold — havde ansættelsesmyndigheden bestemt at anvende sanktionen degradation.

Redegørelse for forvaltningen af kontiene hos Midland Bank, London

- 39 Klagepunkterne over sagsøgeren vedrører forvaltningen af en bankkonto, hvorpå der indsattes midler fra forskudsforvaltningen, som tjener til betaling af forskellige ydelser og godtgørelser af Parlamentets medlemmers rejseudgifter. Forholdene vedrørende forvaltningen af denne bankkonto, som fremgår af Revisionsrettens udtalelse af 7. november 1985 og Disciplinærrådets begrundede udtalelse (punkt 127-155), er fremstillet i det følgende. Sagsøgeren har ikke bestridt rigtigheden af disse forhold.
- 40 Den 16. maj 1980 skrev Midland Bank, London, til Parlamentet og meddelte det, at det indestående beløb på dets løbende konto nr. 618094 med fordel kunne overføres til en indlånskonto, således at det kunne bære renter.

- 41 Ved skrivelse af 21. juli 1980, underskrevet af Offermann, forskudsbestyrer, tjenestemand i kasse- og bogholderiafdelingen, og Cesaratto, tjenestemand i samme afdeling, blev der oprettet en rentebærende konto (nr. 1777912) ved nævnte bank og overført 400 000 UKL til kontoen til 16% i rente p. a.
- 42 Ifølge sagsøgerens udtalelser over for Disciplinærrådet var han fra begyndelsen blevet informeret om denne brevveksling og om beslutningen om at oprette en rentebærende konto. Beløbet på 400 000 UKL forblev indestående i tretten måneder, men der blev ikke foretaget nogen postering af disse transaktioner i Parlamentets bøger.
- 43 I august 1981 blev beløbet på anmodning af de Compte og forskudsbestyreren, Offermann, igen overført til den løbende konto nr. 618094. Renterne, som på daværende tidspunkt udgjorde 50 347,59 UKL, forblev derimod på konto nr. 1777912. Heller ikke disse renter blev posteret i Parlamentets bøger, hverken i 1980 eller i 1981.
- 44 Konto nr. 1777912 blev krediteret et beløb på 9 152,80 UKL for renter i anden halvdel af 1981, hvorved de samlede indestående renter på kontoen udgjorde 59 500,44 UKL. Heller ikke dette blev der gjort bemærkninger om i Parlamentets bøger.
- 45 Den 4. september 1981 og den 11. november 1981 udbetalte Banque Sogenal, Luxembourg, de Compte, på sammes anmodning, kontant følgende beløb: 2 700 000 BFR, 30 000 DM og 100 000 FF. H. de Compte udskrev for disse beløb to checks, trukket på Midland Bank, London, lydende på henholdsvis 17 189,15 UKL og 35 176,98 UKL.
- 46 Midland Bank afslog at betale disse checks fra indlånskontoen (nr. 1777912), idet der ikke kunne udstedes checks på kontoen og således heller ikke direkte kunne hæves penge på den. Midland Bank genoprettede det løbende kontonummer

(618094), og de to checks blev debiteret denne konto. Ingen af disse to checks er imidlertid blevet posteret i det relevante regnskab i Parlamentets bøger i regnskabsåret 1981.

- 47 Søndag den 28. februar 1982 blev de to checks posteret på regnskabet for medlemmernes kasse, trukket på den tilsvarende konto i Midland Bank, for et samlet beløb på 4 136 125 BFR.
- 48 Sandsynligvis samme dato, den 28. februar 1982, blev der udført fire formularer vedrørende »kasse-transaktioner« for disse to checks, men formularerne var tilbagedateret til den 16. september 1981 og den 26. november 1981.
- 49 I mellemtiden var der den 24. februar 1982 efter et telefonopkald til Midland Bank, London, blevet overført et beløb på 19 000 UKL fra indlånskontoen til den løbende konto, hvorved restbeløbet på indlånskontoen udgjorde 40 500,44 UKL.
- 50 Den 18. marts 1982 gennemførte Revisionsretten en kontrol, under hvilken der ikke blev fundet nogen postering vedrørende beløbet på 4 136 125 BFR, hvilket gjorde det muligt for Revisionsrettens repræsentant under høring for Disciplinærrådet den 23. oktober 1987 at bekræfte, at posteringen af 28. februar 1982 var blevet foretaget efter nævnte kontrol.
- 51 Den 30. marts 1982 erkendte de Comptes ved skrivelse til Parlamentets formand, at der ikke var sket nogen bogføring af udgiftsbeløbet på 4 121 573 BFR.
- 52 I april 1982 blev Midland Bank anmodet om at gennemgå de restbeløb, som indstod i Parlamentets navn, og i forbindelse hermed gjorde banken Revisionsretten bekendt med konto nr. 1777912.

- 53 Efter sagsøgerens forflyttelse den 30. april 1982, og på den nye regnskabsførers anmodning, blev indlånskontoen lukket og restbeløbet den 20. maj 1982 overført til den løbende konto.
- 54 Efter en intern kontrol, som blev foretaget af Parlamentets finanstjenester, blev der den 31. august 1982 foretaget en tilbageførelsespostering i Parlamentets almindelige regnskab for et beløb på 4 136 125 BFR.

Realiteten

- 55 Sagsøgeren har til støtte for sit annulationsøgsmål først fremført otte anbringender om formmangler vedrørende den disciplinære procedure. Disse anbringender kan sammenfattes således:
- Den anfægtede afgørelse er blevet truffet efter udløbet af fristen i bilagets artikel 7, stk. 3.
  - Disciplinærsagen blev indledt efter udløbet af den i finansforordningens artikel 72 fastsatte frist.
  - Disciplinærsagen kan ikke realitetsbehandles på grund af den decharge, som blev meddelt sagsøgeren for regnskabsåret 1981.
  - Genoptagelsen af disciplinærsagen skete i strid med princippet om en rimelig frist.
  - Disciplinærsagen mod ham kan ikke realitetsbehandles, idet den indebærer en tilsidesættelse af reglen »non bis in idem« i vedtægtens artikel 86.
  - Disciplinærsagen var behæftet med formmangler vedrørende den indledende indberetning og protokollen af 26. november 1987.

- Sagsøgerens ret til forsvar var blevet tilsidesat, navnlig derved, at han ikke havde fået meddelelse om visse aktstykker.
- Disciplinærrådets uafhængighed og hans ret til forsvar var blevet påvirket af visse udtalelser, som en af Parlamentets daværende viceformænd havde fremsat.

56 Sagsøgeren har dernæst til støtte for sine påstande fremført tre anbringender om indholdsmangler. Disse anbringender kan sammenfattes således:

- overtrædelse af vedtægtens artikel 86 og af finansforordningens artikel 70 og 72, og tilsidesættelse af retsprincipper, bl.a. princippet om, at enhver forvaltningsakt skal være ledsaget af lovlige, dvs. relevante, grunde, der ikke er indbyrdes modstridende og ikke er baseret på faktiske eller retlige vildfarelser
- subsidiært overtrædelse af vedtægtens artikel 86, stk. 1, og af finansforordningens artikel 70, stk. 1, og artikel 71 og af lighedsprincippet, billighedsprincippet og princippet om fordelende retfærdighed samt at der forelå magtfordrejning
- overtrædelse af proportionalitetsprincippet med hensyn til de fremførte klagepunkter i forhold til den alvorlige anvendte sanktion.

A — *Anbringender vedrørende formmangler*

Anbringendet om tilsidesættelse af fristen i bilagets artikel 7, stk. 3

57 Sagsøgeren har i sin replik frafaldet dette anbringende.

Anbringendet om forældelsesfristens udløb

- 58 Sagsøgeren har gjort gældende, at disciplinærsagen, som resulterede i den anfægtede afgørelse, blev indledt efter udløbet af forældelsesfristen i finansforordningens artikel 72, hvorefter »hver institution har en frist på to år efter aflæggelsen af forvaltningsregnskabet til at træffe afgørelse om at give regnskabsførerne decharge for deres hermed forbundne transaktioner«.
- 59 Ifølge sagsøgeren må der, efter udløbet af denne toårsfrist, og når der ikke foreligger en tidligere udtrykkeligt meddelt eller afslået decharge, efter bestemmelserne anses for stiltiende at være meddelt decharge, idet regnskabsføreren ikke kan være offer for forvaltningsmyndighedens langsommelighed. Finansforordningens artikel 37, stk. 2, som bestemmer, at bilagene vedrørende bogføringen opbevares i fem år fra datoen fra den i artikel 85 nævnte beslutning om decharge for budgettets gennemførelse, taler ikke imod denne opfattelse, idet artiklen kun omhandler en forpligtelse, der ligger efter nævnte beslutning om decharge.
- 60 En stiltiende decharge kan kun opfattes som en anerkendelse af, at regnskaberne er lovformelige og korrekte, hvilket medfører en definitiv fritagelse for en del af regnskabsførerens ansvar, nemlig ansvaret vedrørende regnskabernes formelle rigtighed. Det følger af denne første betydning af den anførte mindstebetydning af decharge, at en eventuel disciplinærsag, som alene er baseret på formelle klagepunkter, også må indledes inden nævnte forældelsesfrist på to år. Denne frist begynder i henhold til finansforordningens artikel 73 og 77 at løbe senest fra den 31. maj i det år, der følger efter det pågældende regnskabsår.
- 61 Sagsøgeren har anført, at disciplinærsagen i dette tilfælde blev indledt den 24. juni 1987, altså efter udløbet af den nævnte toårsfrist, både for så vidt angår hans regnskabsførelse vedrørende regnskabsåret 1981 — hvor fristen udløb senest den 31. maj 1984 — og, subsidiært, for så vidt angår hans regnskabsførelse vedrørende regnskabsåret 1982 — hvor fristen udløb senest den 31. maj 1985 — idet han siden den 30. april 1982 ikke længere bestred stillingen som regnskabsfører. Sagsøgeren har endvidere anført, at den indledte disciplinærsag den 24. juni 1987 ikke på nogen måde kan anses for at være en genoptagelse af en tidligere disciplinærsag, idet den første sag, der blev indledt den 30. september 1982, ikke førte til nogen afgørelse vedrørende ham, og at den anden sag, der blev indledt den 13. april 1983,

resulterede i afgørelsen af 24. maj 1984, som senere blev annulleret ved Domstolens ovennævnte dom af 20. juni 1985.

- 62 Sagsøgeren har dernæst anført, at der er sammenhæng mellem den i finansforordningens artikel 72 og 85 fastsatte decharge og anført, at lovgiver i artikel 72 ikke har givet mulighed for at forlænge fristen for beslutningen om decharge, hvilket lovgiver har gjort for den i artikel 85 angivne beslutning om decharge. Fristen i artikel 72 vedrørende decharge må derfor anses for en forældelsesfrist. Sagsøgeren har anført, at det også må noteres, at fristen i artikel 85 udløber mere end et år før fristen i artikel 72.
- 63 Sagsøgte har hertil anført, at vedtægtens bestemmelser ikke giver nogen mulighed for at fastslå sammenhæng mellem meddelelse af decharge og disciplinærsagen, hvilket klart fremgår af den nævnte kendelse om foreløbige forholdsregler af 3. juli 1984, som blev afsagt i samme sag. Den af sagsøgeren påståede forældelse skal være udtrykkeligt fastsat af lovgiver (Domstolens dom af 15.7.1970, sag 41/69, ACF Chemiefarma mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 107, præmis 18-20). Finansforordningens artikel 72 indeholder ikke en sådan udtrykkelig angivelse.
- 64 Desuden fastsætter finansforordningens artikel 37, stk. 2, at bilagene skal opbevares i fem år, hvoraf det ifølge sagsøgte indirekte fremgår, at der kan indledes en disciplinærsag i det tidsrum, der følger efter toårsfristen for meddelelse af decharge. Retsvirkningen af decharge er, at den myndighed, der er ansvarlig for kontrol med budgettet, ved dechargens meddelelse angiver, at den ikke har nogen indvendinger med hensyn til regnskabsaflæggelsen. Decharge er imidlertid ikke til hinder for indledning af en disciplinærsag, hvis verserende undersøgelser i forbindelse med en disciplinærsag resulterer i nye omstændigheder og, bl.a., i eventuelt bedrageri.
- 65 Parlamentet har anført, at beslutningen om meddelelse af decharge kun kan være udtrykkelig. Toårsfristen i finansforordningens artikel 72 kan ikke fortolkes som en forældelsesfrist, ved hvis udløb regnskabsføreren siltiende opnår decharge. Beslutningen om decharge kan først træffes efter beslutningen om decharge vedrørende budgettets gennemførelse. Da fristen for afstemningen vedrørende medde-

lelse af decharge for budgettets gennemførelse i finansforordningens artikel 85 ikke udgør en forældelsesfrist, må det samme gælde for fristen i finansforordningens artikel 72.

- 66 Sagsøgte har hertil anført, at under alle omstændigheder blev proceduresagerne af henholdsvis 30. september 1982 og 13. april 1983 indledt inden den 31. maj 1984, hvorfor fristerne altså er blevet overholdt. Efter Domstolens dom af 20. juni 1985, som annullerede ansættelsesmyndighedens afgørelse af 24. maj 1984, måtte disciplinærsagen naturligvis genoptages. Ikke desto mindre indebærer, ifølge sagsøgte, det forhold, at de tidligere disciplinærsager blev indledt, at en eventuel forældelsesfrist blev afbrudt (Domstolens domme af 14.7.1967, forenede sager 5/66, 7/66, 13/66 og 24/66, Kampffmeyer mod Kommissionen, Sml. 1965-1968, s. 381; af 5.4.1973, sag 11/72, Giordano mod Kommissionen, Sml. s. 417). Under alle omstændigheder havde ansættelsesmyndigheden haft mulighed for at træffe en afgørelse identisk med den, som var blevet annulleret på grund af formmangler, idet den denne gang overholdt de væsentlige formkrav, som var blevet tilsidesat (Domstolens dom af 30.9.1982, sag 108/81, Amylum mod Rådet, Sml. s. 3107).
- 67 Parlamentet har desuden anført, at sagsøgeren, i modsætning til hvad han har hævdet, aldrig er blevet meddelt en stiltiende decharge. Sagsøgte har vedrørende dette problem anført følgende. Afgørelsen af 14. januar 1983, hvorved Parlamentet meddelte sagsøgeren decharge, vedrørte regnskabsåret 1980, og indeholdt intet vedrørende de klagepunkter, der var fremsat mod ham. Parlamentet meddelte ganske vist ved afgørelse af 10. april 1984 sagsøger decharge for regnskabsåret 1981, men udsatte dog udtrykkeligt behandlingen af problemerne i forbindelse med de disciplinærsager, der var indledt mod sagsøgeren i forbindelse med dechargen for 1982. For så vidt angår denne decharge, bemyndigede Parlamentet i sin afgørelse af 11. juni 1986 dets formand til at meddele dets regnskabsførere decharge for regnskabsåret 1982, bortset fra forskellen mellem kassebeholdningen og hovedbogholderiets tal, som udgjorde 4 136 125 BFR.
- 68 Retten bemærker vedrørende dette anbringende først, at vedtægten i dens bestemmelser vedrørende disciplinærordningen for Fællesskabernes tjenestemænd i artikel 86-89 i bilag IX ikke fastsætter nogen forældelsesfrist for indledningen af en disciplinærsag mod en tjenestemand, der foreholdes at have tilsidesat en af sine forpligtelser efter vedtægten. En forældelsesfrist skal af hensyn til dens formål, som er at tjene retssikkerheden, fastsættes forud af fællesskabslovgiver (jf. Domstolens dom

af 15.7.1970, sag 41/69, ACF Chemiefarma mod Kommissionen, anført ovenfor). Da der ikke i vedtægtens bilag vedrørende disciplinær forfølgning af tjenestemænd udtrykkeligt er fastsat en forældelsesfrist, kan det ikke antages, at udløbet af fristen i finansforordningens artikel 72, for så vidt angår meddelelse af decharge til regnskabsførere, kan medføre forældelse af enhver disciplinær forfølgning af disse.

69 Det findes dernæst vigtigt at understrege princippet om disciplinærsagers uafhængighed i forhold til andre administrative procedurer. Formålet med disciplinære sanktioner er at bevare den interne orden i den offentlige tjeneste. Formålet med meddelelse af decharge i finansforordningens artikel 72 er derimod at indføre en kontrol med regnskabernes rigtighed og lovlighed, og mere generelt, med deres aflæggelse og revision, for at den usikkerhed, som består vedrørende det ansvar, der påhviler den pågældende regnskabsfører for et regnskabsår, kan fjernes. Det var også ud fra denne opfattelse, at formanden for Domstolens Tredje Afdeling i kendelsen af 2. juli 1984 om foreløbige forholdsregler i samme sag sondrede mellem disse to procedurer. Det må derfor fastslås, at den af sagsøgeren påståede stiltiende decharge efter udløbet af toårsfristen ikke er til hinder for at indlede en disciplinærsag mod ham.

70 Det bemærkes endvidere, at selv om sagsøgerens opfattelse på dette punkt lægges til grund, må anbringendet alligevel forkastes. Parlamentet kan nemlig med føje hævde, at disciplinærsagen blev indledt inden den 31. maj 1984, hvilket er den dato, som sagsøger har angivet for meddelelse af den stiltiende decharge for regnskabsåret 1981. Disciplinærsagen mod sagsøgeren må anses for senest at være indledt den 13. april 1983, på hvilket tidspunkt Parlamentets formand tilstillede Disciplinærrådet indberetningen med klagepunkterne over sagsøgeren. Denne disciplinærsag førte til ansættelsesmyndighedens afgørelse af 24. maj 1984, hvorved sagsøgeren blev pålagt sanktionen degradation. Efter at disciplinærafgørelsen var blevet annulleret af Domstolen ved dom af 20. juni 1985 på grund af formmangler, rejste Parlamentets formand på ny den 24. juni 1987 sag for Disciplinærrådet på grundlag af samme indberetning. På denne baggrund kan genoptagelsen af disciplinærsagen ikke anses for en ny indbringelse for de kompetente instanser, men for en genoptagelse af sagen på det stadium, hvor sagen var blevet behæftet med den af Domstolen fastslåede formmangel. Det bemærkes herved, at en administration principielt atter kan gentage en administrativ retsakt, som tidligere er blevet annulleret.

leret på grund af formmangel, såfremt den herved overholder de formkrav, som var blevet tilsidesat.

- 71 Det fremgår af det ovenfor anførte, at sagsøgerens anbringende om, at den påståede forældelsesfrist i finansforordningens artikel 72 var overskredet, ikke kan lægges til grund.

Anbringendet om meddelelse af decharge for regnskabsåret 1981

- 72 Sagsøgeren har anført, at Parlamentet ved afgørelse af 10. april 1984 havde meddelt ham decharge for regnskabsåret 1981 på grundlag af en betænkning af 21. marts 1984 fra Budgetkontroludvalget. Han har anført, at denne afgørelse i sig selv indebærer, at den verserende disciplinærsag ikke kan realitetsbehandles og derfor er en nullitet, idet de eneste klagepunkter, som herefter forelå imod ham, udelukkende vedrørte den formelle rigtighed af regnskaberne.
- 73 Sagsøgeren har i sin stævning desuden anført, at den omstændighed, at dechargen for regnskabsåret 1982 blev meddelt ham med et forbehold vedrørende det punkt, som netop udgør hovedpunktet i denne sag, nemlig spørgsmålet om de 4 mio. BFR, er ganske irrelevant. Han har derved først anført, at dette sidste spørgsmål er blevet afgjort ved sætningen »giver institutionens regnskabsfører decharge for regnskabsåret 1981«; subsidiært har sagsøgeren anført, at han blev meddelt decharge for regnskabsåret 1982 og mere subsidiært, at der ikke ved hans forflyttelse den 30. april 1982 og ved hans efterfølgers tiltrædelse blev aflagt regnskab for de pågældende konti, hvorfor ansættelsesmyndigheden er ganske ude af stand til, for så vidt angår regnskabsåret 1982, at afgøre, hvad der henhører under hans ansvar og hvad der henhører under hans efterfølgers ansvar.
- 74 Sagsøgeren har i sin replik understreget to forhold, som efter hans mening er afgørende, nemlig dels afgørelsen af 18. maj 1983, hvorved Parlamentet meddelte sin formand decharge for regnskabsåret 1981, og dels ovennævnte afgørelse af 10. april fra Parlamentet. På dette grundlag har han først gjort gældende, at den kendsgerning, at Parlamentet den 18. maj 1983 meddelte decharge til dets formand, indirekte indebærer meddelelse af decharge til regnskabsføreren; dernæst, at en decharge ikke kan være delvis, og endelig, at rækkevidden af en afgørelse

vedrørende decharge ikke kan begrænses ved en betragtning til afgørelsen. Subsidiært har sagsøgeren tilføjet, at såfremt spørgsmålet om meddelelse af decharge for 1982 er relevant, må han anses for at have fået meddelt decharge for dette regnskabsår. Han har herved gentaget sin argumentation, hvorefter den af Parlamentet givne decharge til dets formand — nemlig Parlamentets afgørelse af 11. juli 1986 for regnskabsåret 1982 — indebærer meddelelse af decharge til regnskabsføreren.

- 75 Parlamentet har bestridt sagsøgerens argumentation og henholdt sig til de bemærkninger, det har gjort tidligere vedrørende sagsøgerens anbringende om udløb af forældelsesfristen, nemlig at sagsøgeren aldrig har fået meddelt decharge for de retsakter, som var genstand for disciplinærsagen. Sagsøgte har desuden anført, at selv om sagsøgeren havde fået meddelt decharge, er dette uden betydning for indledning af disciplinærsag.
- 76 Sagsøgte har i sin duplik endvidere taget forbehold med hensyn til, om de af sagsøgeren i replikken fremsatte anbringender kan realitetsbehandles. Det drejer sig her om sammenhængen mellem den decharge, Parlamentet gav dets formand, og den decharge, der meddeles institutionens regnskabsfører, samt argumentet, at en betragtning i en afgørelse om decharge ikke kan påvirke decharge som sådan. Sagsøgte har anført, at der her er tale om tre nye anbringender.
- 77 Parlamentet har desuden hævdet, at anbringenderne ikke er begrundet. Det har anført, at der foreligger to forskellige procedurer med hensyn til decharge (artikel 72 og 85 i finansforordningen), hvilket efter sagsøgtes opfattelse indebærer, at den ene procedure ikke kan dække den anden. Decharge (artikel 85) er »nødvendig«, men ikke »tilstrækkelig« til at meddele decharge efter artikel 72, og det er også denne praksis, som er blevet gennemført af institutionerne. Af de samme grunde angiver artikel 13 i de interne bestemmelser vedrørende gennemførelsen af Parlamentets budget udelukkende, at decharge (artikel 85) indebærer »godkendelse« til at meddele decharge (artikel 72) til regnskabsføreren, men ikke automatisk i sig selv indebærer en sådan decharge. Parlamentet har derfor, ved at meddele decharge til dets formand og samtidigt afslå at meddele decharge til sagsøgeren, ikke villet fritage sidstnævnte for ansvar. Parlamentet har som besvarelse af skriftlige spørgsmål, fremsat af Retten, redegjort for sin interne ordening og administrative praksis vedrørende decharge for gennemførelse af institutionens budget (finansforordningens artikel 85) og decharge til regnskabsførere (finansforordningens artikel 72).

- 78 Retten bemærker, at sagsøgeren med dette tredje anbringende hovedsagelig gør gældende, at han udtrykkeligt blev meddelt decharge for regnskabsåret 1981 og, subsidiært, for regnskabsåret 1982, hvorfor disciplinærsagen mod ham ikke kan påkendes.
- 79 Som allerede påvist under besvarelsen af det foregående anbringende er vedtægten's disciplinære forfølgning uafhængig af proceduren vedrørende decharge i finansforordningen. Selv om det antages, at sagsøgeren har fået meddelt decharge for regnskabsåret 1981, kan dette derfor ikke være til hinder for, at der indledes en disciplinærsag mod ham, så meget desto mere som dennes påbegyndelse den 13. april 1983 under alle omstændigheder ligger tidligere end Parlamentets afgørelser af 18. maj 1983 og 10. april 1984, hvorved sagsøgeren ifølge egen opfattelse må anses for stiltiende eller udtrykkeligt at have fået meddelt decharge for regnskabsåret 1981.
- 80 Det bemærkes endvidere, at selv om sagsøgeren gives medhold i opfattelsen, hvorefter meddelelsen af decharge er til hinder for påbegyndelse af en disciplinærsag, er anbringendet uden grundlag. For så vidt nemlig sagsøgeren for første gang i sin replik henviser til afgørelsen af 18. maj 1983, hvorved Parlamentet meddelte sin formand decharge, og under henvisning hertil anfører, at denne decharge automatisk også indebærer meddelelse af decharge til institutionens regnskabsførere, bemærkes — uanset spørgsmålet om anbringendet kan realitetsbehandles — at det ikke er begrundet. I afgørelsen af 18. maj 1983 udsatte Parlamentet nemlig udtrykkeligt »decharge til regnskabsføreren... da Budgetkontroludvalget først må gennemføre nogle arbejder«. Sagsøgeren har endvidere under samme anbringende henvist til Parlamentets afgørelse af 10. april 1984, men denne del af anbringendet er heller ikke begrundet. For at vurdere rækkevidden af denne afgørelse korrekt må man gennemgå dens betragtninger; navnlig fremgår det af punkt G og punkt I i afgørelsens betragtninger, at Parlamentet, for så vidt angår decharge for regnskabsåret 1982, undlod at udtale sig om forhold, der vedrørte sagsøgerens ansvar. På grund af dette spørgsmål havde Parlamentets formand ved skrivelse af 6. juni 1983 anmodet om at få udsat afgørelsen om decharge for regnskabsåret 1981.
- 81 Desuden bemærkes, at regnskabsåret 1981 ikke er det relevante regnskabsår med henblik på det bestridte spørgsmål. Som det nemlig fremgår af sagens akter inde-

bar den omstændighed, at der ikke var foretaget nogen regnskabsmæssig postering, enten som betaling eller som godtgørelse under hele regnskabsåret 1981 af beløbet på 4 136 125 BFR, at det ikke under den revision af forvaltningen, som blev gennemført i regnskabsåret, var muligt at fastslå et overskud eller et underskud. Det er derfor regnskabsåret 1982, der må anses som relevant for spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren ifalder ansvar som Parlamentets regnskabsfører. Parlamentet har ganske vist ved sin afgørelse af 11. juli 1986 bemyndiget dets formand til at meddele dets regnskabsførere decharge for dette regnskabsår, men ledsaget denne godkendelse med et udtrykkeligt forbehold »vedrørende beløbet på 91 263 ECU og sagerne hermed«, netop på grund af den forskel, der i mellemtiden var blevet konstateret mellem kassebeholdningen og hovedbogholderiets tal.

- 82 Heraf følger, at også dette anbringende under alle omstændigheder må afvises.

Anbringendet om overtrædelse af princippet om en rimelig frist

- 83 Sagsøgeren, som har fremført dette anbringende subsidiært, bl.a. i forhold til anbringendet vedrørende udløbet af forældelsesfristen, har anført, at efter et almindeligt anerkendt retsprincip må det antages, at en disciplinærsag skal påbegyndes inden for en rimelig frist efter at de til grund herfor liggende forhold er blevet opdaget, og også skal gennemføres inden for en rimelig frist af såvel retssikkerhedsgrunde som af hensyn til en god administration.
- 84 Sagsøgeren har herunder anført, at den disciplinære forfølgning, sådan som denne er fastsat i vedtægten, normalt er undergivet relativt korte frister. I denne sag er den blevet påbegyndt og/eller gennemført med en urimelig forsinkelse. Til støtte herfor har sagsøgeren anført, at disciplinærsagen blev påbegyndt eller i hvert fald genoptaget den 24. juni 1987, skønt den indledende frist herfor var den 31. december 1981 (afslutning af regnskabsåret 1981), eller subsidiært, den 30. april 1982 (datoen for hans forflyttelse) eller, endnu mere subsidiært, den 20. juni 1985 (datoen for Domstolens dom om annullation af den disciplinære sanktion af 24.5.1984).

85 Sagsøgeren har i sin replik redegjort for de forhold, der fandt sted, efter at der blev anlagt sag mod ham i 1982, for at godtgøre, at de fem år, som forløb mellem de ham foreholdte handlinger, og påbegyndelsen af den sidste disciplinærsag, overskrider grænsen for en rimelig frist. Han har herunder først anført, at der her er tale om en tilsidesættelse af artikel 6, stk. 1, i den europæiske menneskerettighedskonvention, som han mener må finde analog anvendelse i sagen. Han har dernæst gennemgået de argumenter, som sagsøgte har fremført, og hertil anført, at sagsøgte ikke har bestridt princippet om, at der ved påbegyndelsen og gennemførelsen af en disciplinærsag skal iagttages en rimelig frist. Han har hertil anført, at institutionen kun har bestridt, at der gælder en forældelsesfrist for påbegyndelse af en disciplinærsag, men ikke, at der gælder en rimelig frist for en sådan sag, hvilket er et helt andet spørgsmål. Han har tilføjet, at Disciplinærrådet i dets udtalelse nævner formildende omstændigheder, der vedrører det lange tidsrum, der forløb mellem ansættelsesmyndighedens indgivelse af klagepunkter og afslutningen på disciplinærsagen. Ansættelsesmyndigheden fulgte udtalelsen og har således erkendt, at der var tale om et meget langt tidsrum, som sagsøgeren ikke kunne gøres ansvarlig for. For så vidt dernæst angår sagsøgtes argumentation vedrørende det faktiske hændelsesforløb, har han anført, at den eneste relevante samtale vedrører tidsrummet på halvandet år, som forløb mellem den 20. juni 1985, dato for afsigelsen af Domstolens dom, og den 9. december 1986, datoen for den skrivelse, hvorved ansættelsesmyndigheden meddelte ham, at den ville genoptage disciplinærsagen og opfordrede ham til at indgive sin bemærkning til den indberetning, som indeholdte klagepunkterne over ham, og som oprindeligt blev tilstillet Disciplinærrådet den 13. april 1983.

86 Sagsøgte har for sit vedkommende gentaget, at vedtægten ikke indeholder nogen forældelsesfrist for påbegyndelsen af en disciplinærsag. Under alle omstændigheder finder institutionen, at man ikke kan bebrejde den ikke at have udvist tilstrækkelig omhu i gennemførelsen af disciplinærsagen mod sagsøgeren, navnlig hvis man tager hensyn til de særdeles indviklede forhold, der skulle opklares, og de alvorlige beskyldninger, der rettedes mod sagsøgeren. Det lange kronologiske hændelsesforløb, som institutionen detaljeret har redegjort for, viser klart, at dette argument er holdbart. Institutionen har endvidere anført, at den langvarige undersøgelse berodde på de talrige problemer, som sagsøgeren og hans rådgivere rejste under hele disciplinærsagen, samt antallet af de retssager, som sagen har givet anledning til, nemlig fem kendelser om foreløbige forholdsregler og en dom. Sagsøgte har endelig anført, at sagsøgeren selv i betydelig grad har formindsket rækkevidden af hans klagepunkt, idet han har erklæret, at det eneste relevante spørgsmål i sagen vedrører tidsrummet på to år, som fulgte efter afsigelsen af Domstolens dom den 20. juni 1985, idet han har erkendt, at han i dette tidsrum var personlig skyld i en forsinkelse på et halvt år. Spørgsmålet er altså, om det yderligere tidsrum på halvandet år er begrundet.

87 Vedrørende især dette tidsrum på halvandet år, har sagsøgte anført, at ansættelsesmyndigheden, henset til udtalelserne fra formanden for Tredje Afdeling i kendelsen om foreløbige forholdsregler af 3. juli 1984, ikke fandt det hensigtsmæssigt øjeblikkeligt at genoptage disciplinærsagen, men foretrak at afvente Parlamentets vedtagelse af afgørelsen om meddelelse af decharge for regnskabsåret 1982. Sagsøgte har hertil anført, at på datoen for afsigelsen af Domstolens dom, den 20. juni 1985, havde Budgetkontroludvalget allerede den 18. juni 1985 påbegyndt proceduren med henblik på meddelelse af decharge. På anmodning fra Budgetkontroludvalget anmodede Parlamentets formand ved skrivelse af 24. juli 1985 om en ny udtalelse fra Revisionsretten om, hvorledes underskuddet i medlemmernes kasse for regnskabsåret 1982 mest hensigtsmæssigt kunne afsluttes. Ansættelsesmyndigheden havde afventet Revisionsrettens udtalelse, som blev afgivet den 7. november 1985, og senere Parlamentets afgørelse af 11. juli 1986 vedrørende meddelelse af decharge for regnskabsåret 1982, inden den genoptog disciplinærsagen. Skønt Parlamentet har benægtet, at en eventuel meddelelse af decharge kan udgøre en hindring for gennemførelse af en disciplinærsag, mener det, at den detaljerede gennemgang fra Parlamentets Kontroludvalg af sagsøgerens regnskabsførelse kunne bringe nyt lys i sagen. Sagsøgte har fremført, at denne foranstaltning, som udelukkende var i sagsøgerens interesse, udgør en gyldig begrundelse for det tidsrum på halvandet år, som forløb mellem annullationsdommen og genoptagelsen af disciplinærsagen.

88 Det bemærkes hertil, at selv om vedtægten ikke indeholder nogen forældelsesfrist for påbegyndelse af disciplinærsagen, bestemmer den dog i bilag IX, nærmere bestemt i artikel 7, at Disciplinærrådet har en frist på en måned, forlænget til tre måneder, hvis Disciplinærrådet har iværksat en kontradiktorisk undersøgelse, til at afgive sin udtalelse, samt at ansættelsesmyndigheden tilsvarende har en måned til at træffe sin afgørelse. Selv om disse frister ikke er forældelsesfrister, udgør de dog et princip om god administration, hvis formål såvel i administrationens som i tjenstemandens interesse er at undgå, at der sker en uberettiget forsinkelse med vedtagelsen af den afgørelse, som afslutter disciplinærsagen (jf. Domstolens dom af 4.2.1970, sag 13/69, Van Eick mod Kommissionen, Sml. 1970, s. 1; dom af 29.1.1985, sag 228/83, F. mod Kommissionen, Sml. s. 275; dom af 19.4.1988, sag 209/86, M. mod Rådet, Sml. s. 1891). Det følger af hensynet til god forvaltningskik, som fællesskabslovgiver har villet sikre, at de disciplinære myndigheder er forpligtet til at gennemføre en disciplinærsag med fornødent omhu og drage omsorg for, at enhver handling i forbindelse hermed sker efter et rimeligt tidsrum i forhold til den foregående handling. Hvis ikke dette princip overholdes, hvilket kun kan bedømmes ud fra den konkrete sags omstændigheder, kan ikke blot institutionen ifalde ansvar, men overtrædelse heraf kan også medføre, at en retsakt, der er vedtaget under overtrædelse heraf, rammes af ugyldighed.

- 89 I denne sag fremgår det af en gennemgang fra den 13. april 1983 af de forskellige akter i disciplinærsagen mod sagsøgeren, akter, som der er gjort kronologisk rede for under afsnittet »faktiske omstændigheder og retsforhandlinger«, at disciplinærsagen principielt er blevet forskriftsmæssigt gennemført. Det må dog, når man fratrækker det tidsrum, hvorunder sagsøgeren varetog sit forsvar for Domstolen, fastslås, at der er to perioder, hvor spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et rimeligt tidsrum, kan diskuteres. Det første tidsrum er de otte måneder, under hvilken sagen verserede for Disciplinærrådet (fra 2.6.1983-10.2.1984); det andet tidsrum er de atten måneder, som forløb mellem Domstolens afsigelse af annullationsdommen og Parlamentets formands skrivelse, hvori sagsøgeren anmodes om at indgive sine bemærkninger i henhold til vedtægtens artikel 87, stk. 2 (fra 20.6.1985-9.12.1986).
- 90 Som Parlamentet har anført i sit svarskrift (s. 26-30) og som det også fremgår af det første Disciplinærråds begrundede udtalelse af 10. februar 1984 (punkt 6-20), beroede varigheden af dets arbejde dels på, at sagsøgeren af lægelige grunde med enkelte afbrydelser havde været fraværende i fire måneder, og dels på, at Disciplinærrådet havde anordnet en kontradiktorisk undersøgelse. Det må under disse omstændigheder fastslås, at de otte måneder, som det første Disciplinærråd brugte til at afgive sin begrundede udtalelse, ikke udgør en overskridelse af grænserne for et rimeligt tidsrum.
- 91 Vedrørende de atten måneder, som forløb mellem Domstolens annullationsdom og genoptagelsen af disciplinærsagen, har sagsøgte anført, at ansættelsesmyndigheden havde måttet afvente udfaldet af den allerede indledte procedure vedrørende decharge for regnskabsåret 1982. Inden vurderingen af denne begrundelse findes det hensigtsmæssigt at fastholde visse af de særlige omstændigheder, som lå til grund for denne sags opståen.
- 92 Som allerede anført, udarbejdede Revisionsretten i juli 1982 en særberetning vedrørende forvaltningen af medlemmernes kasse og konstaterede heri, at der ved forvaltningen heraf var begået grove overtrædelser af finansforordningen. Disse ulovligheder blev bekræftet af en rapport, som blev udarbejdet af et privat revisionsfirma, som konstaterede, at der forelå et »hul« på ca. 4 mio. BFR, som var »opstået« i de foregående år. Det bemærkes desuden, at påbegyndelsen af en disciplinærsag mod sagsøgeren i Parlamentet havde fremkaldt stærke reaktioner og en kraftig diskussion, og i den internationale presse blev omtalt som en kæmpeskan-

dale. Sagsøgeren foregav, at han havde været offer for urimelige materielle og arbejdsmæssige arbejdsvilkår, og anklagede sine overordnede for at være eneansvarlige for de fastslåede ulovligheder. Parlamentets kompetente instanser havde først under disse omstændigheder udtalt sig relativt vagt vedrørende sagsøgerens eventuelle ansvar. Efter Budgetkontroludvalgets rapport anførte Parlamentet i sin afgørelse vedrørende meddelelse af decharge til institutionens regnskabsførere for regnskabsåret 1981 alene, at det ville undersøge spørgsmålet om underskud i forbindelse med meddelelse af decharge for 1982. Disciplinærrådet for dets vedkommende fandt, at ansættelsesmyndigheden med føje havde kritiseret sagsøgeren for en række alvorlige overtrædelser under hans embedsførelse, men at der forelå formildende omstændigheder, som navnlig bestod i en u hensigtsmæssig organisering af hele det direktorat, hvor han arbejdede, og som medførte, at han ikke alene kunne anses for ansvarlig. Flertallet af Disciplinærrådets medlemmer foreslog at pålægge sagsøgeren en irettesættelse, mens mindretallet stemte for ganske enkelt at afskedige ham. Ansættelsesmyndigheden besluttede derefter at pålægge ham sanktionen fjernelse fra tjenesten. I sin kendelse om foreløbige forholdsregler af 3. juli 1984, hvorved der blev anordnet udsættelse med fuldbyrdelse af den første disciplinære sanktion, erkendte formanden for Domstolens Tredje Afdeling, at proceduren vedrørende meddelelse af decharge er uafhængig af den disciplinære forfølgning, og udtalte, at de vurderinger, som Budgetkontroludvalget anlagde vedrørende sagsøgerens ansvar, var forskellige fra ansættelsesmyndighedens vurderinger. Sagsøgeren havde i det annullationsøgsmål, han havde indbragt til prøvelse af nævnte disciplinærafgørelse samtidig med begæringen om foreløbige forholdsregler, bl.a. fremført det anbringende, at Disciplinærrådet havde afslået at udsætte dets afgørelse, indtil Budgetkontroludvalgets rapport forelå. Parlamentets formand skulle således i sin egenskab af ansættelsesmyndighed ikke kun træffe afgørelse vedrørende et usædvanligt kompliceret teknisk spørgsmål, men også afgøre en sag, hvor der forelå betydelige divergerende opfattelser, og som Europa-Parlamentet endnu ikke havde taget stilling til i forbindelse med proceduren om meddelelse af decharge. Desuden må der tages hensyn til den særlige stilling, som ansættelsesmyndigheden befandt sig i i denne sag — og som ikke finder sit sidestykke i nogen anden institution i Fællesskabet — nemlig det forhold, at Parlamentets formand, der samtidig var ansvarlig for ansættelsesmyndighedens afgørelse og formand for Europa-Parlamentet, skulle udtale sig om en sag, hvis realitet, om end i en anden sammenhæng, også skulle behandles af Europa-Parlamentet.

⁹³ På grund af disse faktiske og retlige omstændigheder må det erkendes, at sagens komplicerede karakter, dens betydning for Parlamentets ry, ansættelsesmyndighedens særlige stilling i institutionen, bemærkningerne i Domstolens kendelse af 3. juli 1984 vedrørende konklusionerne fra Budgetkontroludvalget, samt den tvivl, der herskede om, hvilke tjenestemænd og ansatte, der var ansvarlige for de pågældende forhold, er særlige omstændigheder, som i denne sag begrunder ansættelses-

myndighedens afgørelse om at afvente udfaldet af den parlamentariske procedure vedrørende meddelelse af decharge for regnskabsåret 1982 inden påbegyndelse af disciplinærsagen mod sagsøgte. Modsat det af sagsøgte anførte er dette resultat ikke i strid med princippet om, at en disciplinærsag er uafhængig af proceduren vedrørende meddelelse af decharge. Selv om meddelelse af decharge efter princippet om uafhængighed mellem disse to nævnte procedurer ikke formelt er til hinder for, at der kan påbegyndes en disciplinærsag mod den pågældende tjenestemand, indebærer princippet imidlertid ikke, at der ikke under disciplinærsagen kan tages hensyn til de konklusioner og de vurderinger, der er anlagt i forbindelse med afgørelsen om meddelelse af decharge. Det må derfor fastslås, at de atten måneder, som forløb inden genoptagelsen af disciplinærsagen, ikke kan anses for at udgøre en overskridelse af grænserne for et rimeligt tidsrum.

- 94 Vedrørende en analog anvendelse af artikel 6, stk. 1, i den europæiske menneskerettighedskonvention, som sagsøgeren har henvist til i sin replik, bemærkes, at for så vidt som sagsøger har påberåbt sig denne bestemmelse som et nyt anbringende til støtte for nærværende søgsmålsgrund om overskridelse af princippet om et rimeligt tidsrum, findes det ikke, under hensyn til det ovenstående anførte, nødvendigt at behandle dette anbringende yderligere. Såfremt sagsøgeren derimod herpå har villet støtte en anden selvstændig søgsmålsgrund end søgsmålsgrunden vedrørende overtrædelse af princippet om et rimeligt tidsrum, må denne søgsmålsgrund afvises af flere grunde. Først må den afvises, fordi den er fremført under retsforhandlingerne, eller rettere sagt først i sagsøgerens replik. Dernæst er den ikke begrundet. Det er tilstrækkeligt at anføre, at konventionens artikel 6 ikke finder anvendelse på disciplinærsager inden for den offentlige tjeneste. Den ved konventionen oprettede Europæiske Kommission for Menneskerettigheder har afvist flere sager, hvori der er nedlagt påstand om anvendelse af artikel 6 på disciplinærsager, under henvisning til, at der i en sådan sag ikke er tale om en »anklage for en forbrydelse« som angivet i artiklen (afgørelser af 8.3.1976, sag nr. 7374/76, X mod Danmark, D. R. 5, s. 157; af 8.10.1980, sag nr. 8496/79, X mod Det Forenede Kongerige, D. R. 21, s. 168).

- 95 Det fremgår af det ovenstående anførte, at sagsøgerens anbringende om overtrædelse af princippet om et rimeligt tidsrum må forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af grundsætningen »non bis in idem«

- 96 Sagsøgeren har anført, at afgørelsen om at forflytte ham uden videre, som blev truffet den 30. april 1982, udgør en disciplinær sanktion, og at den anfægtede afgørelse er blevet truffet i strid med vedtægtens artikel 86, stk. 3, som bestemmer, at én og samme forseelse kun kan medføre anvendelse af én disciplinær sanktion. Denne bestemmelse er desuden også blevet tilsidesat derved, at administrationen tidligere havde afslået af forfremme ham til lønklasse A2 ad personam.
- 97 Sagsøgeren har anført, at den omstændighed, at forflyttelsen ikke figurerer blandt de disciplinære sanktioner og derfor ikke principielt er en sådan, ikke er til hinder for, at den kan dække over en sådan sanktion, når den har disciplinær karakter. Ansættelsesmyndigheden har endvidere i en skrivelse, som blev tilstillet Europa-Parlamentets medlemmer under Parlamentets session i juli 1982, erkendt, at afgørelsen om forflyttelse havde en sådan karakter. Sagsøgeren har desuden anført, at selv om han havde samtykket i forflyttelsen, er dette ganske irrelevant, idet billigelse af en disciplinær sanktion ikke kan ændre dennes karakter.
- 98 Sagsøgeren har endvidere, for så vidt angår hans forfremmelse »ad personam« til lønklasse A2, som var blevet afslået, anført, at denne afgørelse ikke afhænger af ansættelsesmyndighedens skøn, men bindende er reguleret af almindelige bestemmelser, som ansættelsesmyndigheden skal overholde, nemlig objektive kriterier vedrørende alder og anciennitet i lønklasse og tjeneste, hvilke kriterier han opfyldte siden 1986. Desuden kræver en forfremmelse »ad personam« ikke en ledig stilling.
- 99 Sagsøgte har afvist sagsøgerens argumentation. Sagsøgte har anført, at forflyttelsen af en tjenestemand, der er sket i tjenestens interesse, ikke er en bebyrdende retsakt samt, at administrationen under alle omstændigheder på dette område har et frit skøn. Endvidere var den pågældende afgørelse truffet på sagsøgerens anmodning og var en foreløbig forholdsregel, som sagsøgeren ikke protesterede mod på det pågældende tidspunkt. Parlamentet har desuden anført, at forflyttelser ikke er anført på den udtømmende liste over disciplinære sanktioner, som indeholdes i vedtægtens artikel 86. Institutionen har under alle omstændigheder henvist til, at i henhold til Domstolens dom af 13. februar 1969 (sag 14/68, Wilhelm, Sml. 1969, s. 1), er grundsætningen »non bis in idem« ikke til hinder for, at der kan gennemføres to sideløbende procedurer vedrørende sanktioner, der tjener forskelligt formål.

- 100 Sagsøgte har vedrørende afslaget på at forfremme sagsøgeren »ad personam« anført, at en sådan forfremmelse på grund af sin karakter udelukkende må henhøre under ansættelsesmyndighedens skøn og forudsætter, at der er en ledig stilling. Sagsøgte har anført, at sagsøgeren ikke har indgivet nogen formel ansøgning om at blive forfremmet, og har under henvisning til Domstolens dom af 15. marts 1964 (sag 27/63, Raponi mod Kommissionen, Sml. 1964, s. 467) understreget det vide skøn, som ansættelsesmyndigheden har på dette område.
- 101 Det bemærkes først, at blandt de disciplinære sanktioner, som er opregnet i vedtægtens artikel 86, stk. 2, figurer hverken forfremmelse eller afslag på forfremmelse, mens artiklens stk. 3 bestemmer, at »en og samme forseelse kun kan medføre anvendelse af én disciplinær sanktion«.
- 102 Det fremgår endvidere af vedtægtens artikel 7, at en forflyttelse udgør et normalt led i tjenestemandens karriere og kan ske enten uden videre i tjenestens interesse eller efter ansøgning fra den pågældende tjenestemand. Det fremgår af fast retspraksis, at en forflyttelse, der er foretaget alene i tjenestens interesse, principielt omfattes af administrationens beføjelse til efter sit eget skøn at organisere sine tjenestegrene (Domstolens dom af 5.5.1966, forenede sager 18/65 og 35/65, Gutman mod Kommissionen for Det Europæiske Atomenergifællesskab, Sml. 1965-1968, s. 175).
- 103 I denne sag var forflyttelsen af sagsøgeren den 30. april 1982 fra kasse- og bogholderiafdelingen, som han var chef for, til en anden afdeling sket for at lette de verserende undersøgelser, der var iværksat med henblik på at opklare de ulovlige forhold, som Revisionsretten havde påpeget i regnskabet for medlemmernes kasse. Forflyttelsen var altså begrundet i hensynet til tjenesten og dækkede ikke, som sagsøgeren har anført, over en disciplinær sanktion. Det bemærkes desuden, at gennemgangen af den skrivelse, som Europa-Parlamentets formand tilstillede medlemmerne af Europa-Parlamentet i juli 1982, ikke giver grundlag for at ændre vurderingen af karakteren af denne foranstaltning, som sagsøgeren desuden selv havde billiget.
- 104 Det bemærkes vedrørende forfremmelsen »ad personam«, som efter sagsøgerens mening ubeføjet er blevet berøvet ham, alene, at sagsøgeren ikke på noget tids-

punkt har anført, at han havde ansøgt ansættelsesmyndigheden om at træffe en sådan afgørelse vedrørende ham, eller at han udtrykkeligt eller stiltiende havde fået meddelt afslag på en sådan ansøgning. På dette grundlag må dette anbringende, som ikke støttes på noget faktisk holdepunkt, forkastes.

- 105 Anbringendet om at grundsætningen »non bis in idem« er tilsidesat, er derfor ubegrundet.

Anbringendet om formmangler i disciplinærsagen

— Manglende underskrift og dato på ansættelsesmyndighedens indberetning til Disciplinærrådet

- 106 Sagsøgeren har hævdet, at den omstændighed, at den indberetning, som disciplinærsagen er baseret på, hverken var dateret eller underskrevet, er en formfejl, når henses til bilagets artikel 1, stk. 1, hvorfor indberetningen må anses for ugyldig, hvilket også må medføre, at hele sagen og den endelige afgørelse må anses for ugyldig. Sagsøgeren har desuden anført, at denne formfejl ikke kan anses for at være ophævet ved, at indberetningens følgeskrivelse var dateret og underskrevet af ansættelsesmyndigheden.
- 107 Sagsøgte har svaret, at underskrivelsen og følgeskrivelsen klart angiver, at ansættelsesmyndigheden har udfærdiget rapporten, som i øvrigt indeholder datoen den 12. april 1983 og formandens navn.
- 108 Det bemærkes, at det i bilagets artikel 1 bestemmes, at »der rejses sag for Disciplinærrådet ved indgivelse af en indberetning fra ansættelsesmyndigheden, i hvilken de forhold, der påklages, og eventuelt de omstændigheder, under hvilke de er begået, klart angives«. Indberetningen skal sendes til formanden for Disciplinærrådet, der gør medlemmerne af dette råd og den indberettede tjenestemand bekendt med den«.
- 109 Det fremgår af en gennemgang af sagens akter, at Parlamentets formand som ansættelsesmyndighed rejste sag for Disciplinærrådet ved skrivelse af 13. april 1983,

og samtidig fremsendte indberetningen med klagepunkterne over sagsøgeren, som var dateret den 12. april 1983. Efter at Domstolen havde annulleret den disciplinære sanktion, der var pålagt den 16. marts 1984, rejste Parlamentets formand igen sag ved Disciplinærrådet ved skrivelse af 24. juni 1987, som var behørigt underskrevet. Ansættelsesmyndigheden gav i denne skrivelse, der var stilet til formanden for Disciplinærrådet, en kort oversigt over sagens forløb og oplyste, at den i henhold til vedtægtens artikel 87, stk. 2, havde anmodet sagsøgeren om at indgive bemærkninger til »den indberetning, som formanden, Dankert, den 13. april 1983 havde tilstillet Disciplinærrådet«, samt til Revisionsrettens udtalelse af 7. november 1985 og Parlamentets afgørelse vedrørende meddelelse af decharge for regnskabsåret 1982; alle dokumenter, som udgjorde disciplinærsagens akter. Ansættelsesmyndigheden oplyste desuden i samme skrivelse, at den, efter at have hørt sagsøgeren, havde besluttet at genoptage disciplinærsagen mod ham og »på ny tilstille Disciplinærrådet indberetningen af 12. april 1983 vedrørende klagepunkterne over de Compte«. Endelig anmodede ansættelsesmyndigheden Disciplinærrådets formand om at indkalde rådet og at tilstille dets medlemmer og den indberettede tjenestemand disciplinærsagens akter, der var bilagt skrivelsen. Punkt A på listen over bilag lød »Indberetning af 12. april 1983 om klagepunkter over de Compte«.

- 110 Det må på dette grundlag fastslås, at skrivelsen af 24. juni 1987, underskrevet af ansættelsesmyndigheden, sammen med den vedlagte indberetning må anses for et aktstykke, som ikke skaber tvivl om dets indhold, tidspunkt eller den myndighed, hvorfra det stammer. Dette aktstykke må anses for en behørig indbringelse af sagen for Disciplinærrådet i henhold til bilagets artikel 1. Sagsøgerens argumentation er derfor uholdbar.

— Godkendelsen af protokollen af 26. november 1987 efter afgivelsen af den begrundede udtalelse

- 111 Sagsøgeren har desuden anført, at Disciplinærrådets begrundede udtalelse af 27. november 1987 er behæftet med en formmangel derved, at protokollen over mødet af 26. november 1987 er dateret den 30. november 1987 og altså er blevet udfærdiget efter afgivelsen af den begrundede udtalelse, dvs. på et tidspunkt, hvor Disciplinærrådet ikke længere behandlede sagen. Denne formmangel må ifølge sagsøgeren indebære, at hele disciplinærsagen samt den af ansættelsesmyndigheden på grundlag af udtalelsen truffene afgørelse må anses for ugyldig.

- 112 Sagsøgte har anført, at der ikke foreligger nogen bestemmelse, som pålægger Disciplinærrådet at afgive sine begrundede udtalelser på grundlag af protokollerne. Disciplinærrådet afgiver sin udtalelse på grundlag af de dokumenter, det er blevet forelagt under hensyntagen til den pågældendes og vidnernes forklaringer samt undersøgelsens udfald. Protokollen i denne sag var af rent intern karakter, og der bestod derfor ingen forpligtelse til at tilstille sagsøgeren den til underskrift. Sagsøgte har herved henvist til den klare sondring, der er knæsat i retspraksis, mellem dels sådanne protokoller, og dels protokollater af afhøring af vidner, som vidnerne skal godkende ved deres underskrift og som altså har en vis betydning for parterne (dom af 29.1.1985, sag 228/83, F. mod Kommissionen, nævnt ovenfor).
- 113 Retten fastslår, at det fremgår af en gennemgang af de dokumenter, der er blevet forelagt, at Disciplinærrådet under tilstedeværelse af sagsøgeren og dennes bisidder mødtes om morgenen den 26. november. Disciplinærrådet godkendte på dette møde protokollen over det foregående møde, førte en erklæring fra dets formand til protokols vedrørende ansættelsesmyndighedens fremlæggelse af visse dokumenter og anmodede sagsøgeren om at bekræfte ægtheden af et dokument. Disciplinærrådets medlemmer udvekslede derefter synspunkter med sagsøgerens bisidder vedrørende svarskriftet og besluttede, at rådet skulle mødes for lukkede døre samme dags eftermiddag samt fredag den 27. november 1987 hele dagen. Protokollen over dette møde blev godkendt mandag den 30. november og samme dato tilstillet sagsøgeren.
- 114 På dette grundlag må det fastslås, at sagsøgerens anbringende om, at den begrundede udtalelse er behæftet med en formmangel, fordi protokollen er blevet godkendt efter sagens afslutning ved Disciplinærrådet, ikke er begrundet. Den begrundede udtalelses lovlighed kan ikke anfægtes alene derved, at protokollen over mødet den 26. november 1987 blev godkendt senere. Bilagets artikel 9, stk. 1, bestemmer, at »sekretæren skal føre protokol over Disciplinærrådets møder«, men indeholder intet krav om, at protokollerne, for at have gyldighed, skal underskrives umiddelbart efter Disciplinærrådets møde.
- 115 Det fremgår af det ovenfor anførte, at anbringendet må forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af kontradiktionsprincippet

— Manglende forelæggelse af visse dokumenter

- 116 Sagsøgeren har anført, at administrationen ikke rettidigt har tilstillet ham en række dokumenter, som han havde anmodet om, og som han mente var nødvendige for hans forsvar, samt at hans bisidder allerede havde beklaget sig over dette forhold i skrivelsen af 20. november 1987 til Disciplinærrådets formand.
- 117 Sagsøgeren har dog anført i sin replik, at der her er tale om et særligt klagepunkt, som er subsidiært i forhold til den alvorlige tilsidesættelse af hans kontradiktionsret, hvilket generelt førte til forflyttelsen den 30. april 1982 og afslaget på at give ham adgang til regnskabet. Under disse omstændigheder er det, ifølge sagsøgeren, institutionen, som skal bevise de ham foreholdte overtrædelser, idet han selv rent faktisk ikke var i stand til at erholde de dokumenter, der var nødvendige for hans forsvar. Han har hertil føjet, at dette spørgsmål ikke var opstået, hvis han med henblik på sit forsvar havde fået adgang til regnskabet.
- 118 Sagsøgte har hertil anført, at Disciplinærrådet systematisk har efterkommet sagsøgerens anmodninger om dokumenter og har herved henvist til en skrivelse fra Parlamentets generalsekretær af 17. august 1987, hvori denne principielt erklærer sig enig i, at sagsøgeren skal gives adgang til alle sagens dokumenter, samt til en skrivelse af 10. september 1987, hvori Disciplinærrådets formand foreslog sagsøgerens bisidder, at de forskellige dokumenter, som var relevante, blev forelagt forsvaret efterhånden som Disciplinærrådets undersøgelse af sagen skred frem. Sagsøgerens bisidder har ikke bestridt ordlyden at denne skrivelse under dets oplæsning i mødet den 9. oktober 1987 og senere er der hver gang blevet redegjort for de indgivne anmodninger og svarene herpå med bisidderens fuldstændige billigelse. Således blev sagsøgerens bisidder anmodet om at præcisere visse anmodninger om dokumenter, hvis identifikation forekom ansættelsesmyndigheden vanskelig. Sagsøgerens bisidder forbeholdt sig derefter ret til at bibeholde eller frafalde anmodninger vedrørende dokumenter, som endnu ikke var blevet tilstillet ham. Sagsøgerens bisidders skrivelse af 20. november 1987 indeholdt dog ikke yderligere præciserende angivelser. Med henblik herpå blev der fremsat et påkrav over for sagsøgerens bisidder. Denne opfattelse er i øvrigt heller ikke blevet bestridt af forsvaret, som i øvrigt under mødet den 26. november 1987 bekræftede, at det ikke ønskede at råde over andre dokumenter.

- 119 Sagsøgte har desuden i sin duplik fremsat en formalitetsindsigelse i henhold til artikel 42, stk. 2, i Domstolens procesreglement og herved anført, at de »generelle klagepunkter«, som sagsøgeren har fremsat i sin replik, og som vedrører henholdsvis hans forflyttelse den 30. april 1982 og det såkaldte afslag på at give ham adgang til regnskabet, udgør to nye anbringender. Parlamentet anser under alle omstændigheder disse anbringender for ubegrundede. For så vidt angår sagsøgerens forflyttelse, har det anført, at sagsøgeren selv havde ansøgt herom. Vedrørende sagsøgerens påstand om, at han blev nægtet adgang til regnskabet, har Parlamentet anført, at formålet med den skrivelse, som sagsøgeren henviser til, nemlig en skrivelse fra ansættelsesmyndigheden af 7. december 1984, alene var at anmode sagsøgeren om at begrunde, hvorfor han ønskede at erholde visse dokumenter vedrørende et tidsrum, hvor han ikke udøvede sine funktioner. Ifølge Parlamentet har sagsøgeren aldrig fremsat en sådan anmodning i så generelle vendinger. Sagsøgerens bisidder anmodede alene ved skrivelse af 16. juli 1987 om, at alle dokumenter, som var nyttige for forsvaret, blev tilstillet ham, hvis han anmodede herom. Parlamentet har hertil føjet, at når ansættelsesmyndigheden, hvis der ikke foreligger nogen anmodning herom, ikke er forpligtet til at meddele den pågældende alle disciplinærsagens aktstykker (Domstolens dom af 11.7.1985, forenede sager 255/83 og 256/83, R. mod Kommissionen, Sml. s. 2473, præmis 18), er ansættelsesmyndigheden så meget mindre forpligtet til at tilstille forsvaret dokumenter, som ikke hører til sagen. Endelig skal, hvilket fremgår af Domstolens dom af 11. juli 1968 (sag 35/67, Van Eick, nævnt ovenfor), en anmodning om tilstillelse af dokumenter klart angive, hvilke dokumenter der er nødvendige, og indeholde begrundelse for, at dokumenterne er relevante for sagens genstand.
- 120 Retten bemærker, at det i bilagets artikel 2 bestemmes, at »efter indgivelse af denne indberetning har den indberettede tjenestemand ret til at blive gjort bekendt med de akter, der vedrører ham, samt til at tage genpart af alle sagens akter«.
- 121 Bilagets artikel 7, stk. 1, bestemmer desuden, at »på grundlag af de dokumenter, der er blevet forelagt for Disciplinærrådet, og under hensyn til tjenstemandens og vidnernes eventuelle skriftlige eller mundtlige udtalelser samt udfaldet af den undersøgelse, der måtte være foretaget, afgiver Disciplinærrådet med stemmeflerhed en begrundet udtalelse...«

- 122 I henhold til disse bestemmelser kan den indberettede tjenestemand og hans bisidder rettidigt gøre sig bekendt med alle de faktiske forhold, som disciplinæraførelsen hviler på, med henblik på indgivelse af deres bemærkninger (Domstolens dom af 29.1.1985, F. mod Kommissionen, nævnt ovenfor, præmis 23). Hvis der imidlertid ikke foreligger en anmodning fra den pågældende, påhviler der ikke efter vedtægten ansættelsesmyndigheden nogen forpligtelse til at give oplysning om alle dokumenter vedrørende tjenestemanden, som er genstand for en disciplinærsag (Domstolens dom af 11.7.1985, R. mod Kommissionen, nævnt ovenfor, præmis 17 og 18).
- 123 Sagsøgte har anført, hvilket også bekræftes af sagens akter, at såvel ansættelsesmyndigheden som Disciplinærrådets formand tillod sagsøgeren og dennes bisidder fuld adgang til sagens akter og til at anmode om tilstillelse af dokumenter efterhånden som Disciplinærrådets undersøgelse skred frem (jf. den begrundede udtalelse, punkt 16 og 17, Parlamentets formands skrivelse af 26.6.1987 til sagsøgeren og Parlamentets generalsekretærs skrivelse af 17.8.1987 til sagsøgerens bisidder).
- 124 Sagsøgeren bestrider tilsyneladende heller ikke dette. Sagsøgeren har alene hævdet, at ansættelsesmyndigheden ikke kunne tilstille ham visse dokumenter, men angiver hverken i stævningen eller i replikken, hvilke dokumenter der er tale om, bortset fra, at de tilsyneladende vedrører regnskabsførelsen. Protokollen fra Disciplinærrådets møde af 26. november 1987 fastslår vedrørende dette punkt, at ansættelsesmyndigheden ikke kunne identificere visse dokumenter, og at sagsøgerens bisidder forbeholdt sig ret til indtil den 23. november 1987 eventuelt at anmode om at få tilstillet ikke-identificerede dokumenter. I samme protokol fastslås det endvidere, at sagsøgerens bisidder udtrykkeligt angav, at »han ikke ønskede at få tilstillet andre dokumenter«, selv om han samtidig tilføjede, at han ikke accepterede ansættelsesmyndighedens argumentation om, at denne ikke havde været i stand til at identificere dokumenterne. Retten finder under disse omstændigheder, at sagsøgeren ikke har godtgjort sin påstand om, at administrationen uden begrundelse har afslået at tilstille ham visse dokumenter.
- 125 Sagsøgeren har i sin replik tilføjet, at problemet vedrørende identifikation af visse dokumenter ikke ville have været opstået, hvis man ikke havde afslået at give ham adgang til regnskabet efter hans forflyttelse den 30. april 1982. I det omfang dette

argument må anses for et nyt anbringende, må det afvises, således som sagsøgte med føje har gjort gældende, i henhold til artikel 42, stk. 2, i Domstolens procesreglement. I det omfang argumentet må anses som en uddybning af et i stævningen direkte eller forudsætningsvist tidligere fremsat anbringende, bemærkes alene — uden at det findes nødvendigt at behandle spørgsmålet om, hvorvidt administrationen skal give tjenestemænd, der er genstand for en disciplinærsag, fri adgang til dens arkiver — at det fremgår af sagens akter, at administrationen i denne sag allerede fra begyndelsen gav sagsøgeren adgang til dens arkiver (jf. punkt 66 i Disciplinærrådets første begrundede udtalelse af 10.2.1984).

- 126 Heraf følger, at det første klagepunkt, der er fremført til støtte for anbringendet, er ubegrundet.

— Den for sene fremsendelse af protokollen af 26. november 1987

- 127 Sagsøgeren har anført, at protokollen over Disciplinærrådets sidste møde den 26. november 1987 først blev tilstillet ham den 30. november 1987, og at han først modtog den den 2. december 1987 sammen med Disciplinærrådets begrundede udtalelse af 27. november 1987. Forsvaret har således ikke haft mulighed for at fremsætte eventuelle bemærkninger til protokollen, skønt denne ikke kan anses for et dokument, der alene har intern karakter, idet den indeholdt elementer, der var vigtige for forsvaret. Alene den omstændighed, at det i protokollen blev angivet, at sagsøgerens bisidder ikke ønskede at råde over andre dokumenter, var i sig selv en bemærkning, som kunne give anledning til bemærkninger eller en forklaring.
- 128 Sagsøgte har erkendt, at der faktisk blev afholdt et møde den 26. november 1987, men anført, at dette møde blev efterfulgt af to andre møder for lukkede døre, og at det andet møde varede hele fredagen den 27. november 1987. Under disse omstændigheder kunne protokollerne ikke fremsendes før mandag den 30. november 1987 og sagsøgeren fremsatte ingen bemærkninger hertil, da han modtog den pågældende protokol. Under alle omstændigheder har denne protokol alene intern karakter og var overhovedet ikke relevant for Disciplinærrådets endelige afgørelse, hvorfor dens for sene fremsendelse efter Domstolens praksis ikke kan anses for en tilsidesættelse af kontradiktionsprincippet (dom af 29.1.1985, sag 228/83, F. mod Kommissionen, nævnt ovenfor). Institutionen har desuden anført, at selv om sag-

søgeren støtter sin argumentation på, at der var tale om en for sen fremsendelse af protokollen, må det dog fastholdes, at han ikke har bestridt, at hans bisidder udtrykkeligt under nævnte møde angav, at han ikke ønskede at modtage yderligere dokumenter.

129 Som Domstolen har udtalt (dom af 29.1.1985, F. mod Kommissionen, nævnt ovenfor, præmis 25-28), indeholder de egentlige protokollater blot en summarisk angivelse af Disciplinærrådets forhandlinger og må derfor anses for rent interne dokumenter, hvorfor den omstændighed, at de blev fremsendt med en vis forsinkelse, ikke er i strid med princippet om kontradiktion ved disciplinærsagens behandling i Disciplinærrådet og heller ikke med sagsøgerens kontradiktionsret.

130 Da der i denne sag er tale om en egentlig mødeprotokol uden noget referat af vidneafhøring, må det fastslås, at dens for sene fremsendelse til sagsøgeren ikke indebærer en tilsidesættelse af hans kontradiktionsret.

131 Sagsøgerens anbringende vedrørende en for sen fremsendelse af denne protokol er derfor ubegrundet.

— Den omstændighed, at det tekniske spørgeskema til Parlamentets kasse- og bogholderiafdeling ikke blev forelagt sagsøgeren

132 Sagsøgeren har hævdet, at Disciplinærrådets sekretær inden fremsendelsen undlod at forelægge hans bisidder Disciplinærrådets endelige spørgsmål til administrationen med henblik på godkendelse, sådan som det var blevet aftalt under mødet den 10. november 1987.

133 Sagsøgte har hertil anført, at det endelige spørgsmål blev forelagt sagsøgerens bisidder om eftermiddagen den 10. november 1987, hvilket fremgår af den skrivelse, Disciplinærrådets formand tilsendte ham den 11. november 1987. Spørgsmålene blev i øvrigt tilsendt administrationen på forsvarets anmodning under mødet den 10. november 1987. Spørgsmålets affattelse var for langt hovedpartens vedkom-

mende resultat af forskellige problemer, som var fremstillet i det foreløbige svarskrift af 29. oktober 1987. Sagsøgte har desuden anført, at dette argument ikke blev fremført senere på noget tidspunkt under Disciplinærrådets undersøgelse.

- 134 Retten fastslår, at argumentet er baseret på en urigtig påstand fra sagsøgerens side. Det fremgår nemlig klart af en gennemgang af sagens akter, navnlig af Disciplinærrådets formands skrivelse af 11. november 1987, som sagsøgte har fremlagt og hvis ordlyd sagsøger ikke har bestridt, samt af punkt 11 i Disciplinærrådets begrundede udtalelse af 27. november 1987, hvis indhold sagsøgeren heller ikke har bestridt, at sagsøgerens bisidder inden spørgsmålenes fremsendelse havde godkendt affattelsen af de tekniske spørgsmål, som Disciplinærrådet på forsvarets anmodning havde besluttet at tilstille kasse- og bogholderiafdelingen.
- 135 Heraf følger, at dette anbringende også er ubegrundet.

— Sagsøgerens skrivelse af 5. juni 1981 til direktøren for finans og edb

- 136 Sagsøgeren har anført, at Disciplinærrådet i den begrundede udtalelse angiver, at den med henblik på »at fastslå ansvaret« for klagepunktet vedrørende »oprettelse af kontoen i Midland Bank den 21. juli 1980« hovedsagelig har baseret sig på en skrivelse, som sagsøgeren den 5. juni 1981 sendte direktøren for finans og edb. Denne skrivelse er imidlertid ifølge sagsøgeren ikke indeholdt i »anklageskriftet« og er ikke blevet omtalt under forhandlingerne for Disciplinærrådet og heller ikke tilstillet sagsøgeren.
- 137 Sagsøgte erkender, at skrivelser af 5. juni 1981 ikke var indeholdt i »anklageskriftet«, men har anført, at dette beroede på, at denne skrivelse nødvendigvis var meget summarisk affattet. Institutionen har derimod anført, at skrivelser blev omtalt flere gange under forhandlingerne for Disciplinærrådet under sagsøgerens tilstedeværelse, og at sagsøgeren ikke bestred, at han var ophavsmanden til den. Skrivelsen var desuden indeholdt i bilagene til Disciplinærrådets udtalelse i disciplinærsa-

gen mod Offermann, hvor sagsøgeren udtrykkeligt havde forlangt, at den blev vedlagt sagens akter. Sagsøgeren har derfor til stadighed haft mulighed for at få adgang til denne skrivelse.

138 Uden at det findes nødvendigt at behandle spørgsmålet om, hvorvidt sagsøgeren fik meddelelse om den pågældende skrivelse, må anbringendet forkastes som ubegrundet. Sagsøgeren kan nemlig ikke gøre gældende, at retten til kontradiktion er blevet tilsidesat under henvisning til, at en skrivelse, som han selv erkender at have affattet, og hvis indhold eller fortolkning han ikke har bestridt, ikke figurerede i sagens akter.

— Posteringen om tilbageførelse den 25. august 1982 af 4 136 125 BFR

139 Sagsøgeren har anført, at indtil dagen før udløbet af den sidste disciplinærsag, havde han kun modtaget ét dokument vedrørende posteringen om tilbageførelse af 4 136 125 BFR den 25. august 1982, nemlig et dokument, der ikke var underskrevet af regnskabsføreren. Først efter at nævnte disciplinærsag var afsluttet, blev der som bilag til besvarelserne af Disciplinærrådets spørgsmål til Young og De Poortere vedlagt et dokument underskrevet af de Comptes efterfølger, Brown. Sagsøgeren har herom anført, at der bortset fra, at det første dokument ikke var underskrevet af regnskabsføreren, mens det andet dokument var underskrevet, herudover består vægtige forskelle mellem disse to dokumenter. Således indeholder de flere fejltagelser og urigtige oplysninger, og desuden er der forskel på udformningen af de to formularer, hvilket ifølge sagsøgeren må føre til den slutning, at de ikke, skønt de bærer samme dato (25.8.1982), er samtidige.

140 Sagsøgeren har også anført, at den omstændighed, at han ikke rettidigt fik tilstillet protokollen fra Disciplinærrådets møde den 26. november 1987, har forhindret ham i at indgive bemærkninger vedrørende angivelsen i protokollen vedrørende den undersøgelse, der den 19. november 1987 blev foretaget af det originale dokument vedrørende den tilbageførte postering af 25. august 1982. Sagsøgeren har endelig til den af institutionen afgivne forklaring, hvorefter den kopi, sagsøgeren var i besiddelse af, var et underskrevet forslag til regnskabsbladet, anført, at selv om denne forklaring kan forklare visse af de fastslåede forskelle, løser den ikke

problemet om, hvorledes der kan være forskel på de to formularers trykte skrift. Sagsøgeren har understreget betydningen af dette spørgsmål, og anført, at den tilbageførte postering er »et hoveddokument«, idet det efter foretagelsen af en sådan postering »står klart, at der foreligger tab«.

141 Sagsøgte har anført, at fremsendelsen af regnskabsdokumentet få dage før disciplinærsagens afslutning ikke kan medføre procedurens ugyldighed, selv om den af sagsøgeren påståede for sene meddelelse har kunnet påvirke kontradiktionsretten. Ifølge sagsøgte oplyste sagsøgeren Disciplinærrådet om, at der forelå en anden version af dette dokument, og Disciplinærrådet burde derfor have fremskaffet det originale dokument. Den kopi, som sagsøgeren var i besiddelse af, var sandsynligvis et forslag, der ikke var underskrevet, og som han på det pågældende tidspunkt uberettiget havde opnået en kopi af. Dette spørgsmål er blevet udførligt behandlet under afhøringen af Young og De Poortere.

142 Desuden blev der torsdag den 19. november 1987 foretaget en kontrol af sagens originale akter under sagsøgerens tilstedeværelse, og der blev redegjort for denne kontrol under Disciplinærrådets møde den 26. november 1987. Sagsøgte har endvidere stillet sig uforstående overfor, hvorfor sagsøgeren tillægger den tilbageførte postering af 25. august 1982 så stor vægt, idet han selv den 30. marts 1982 havde anmodet om, at der blev oprettet en reguleringskonto for tab af et næsten tilsvarende beløb. Et sådant dokument, hvori det alene fastslås og opføres i regnskabet, at der foreligger et tab, er i øvrigt ganske irrelevant, når der er tale om at konstatere grunden til tabet. Institutionen har desuden anført, at den ikke indser, hvorledes forskellen mellem dette dokumentets trykte bogstaver og bogstaverne på det dokument, sagsøgeren er i besiddelse af, kan anses som bevis for, at sidstnævnte dokument ikke alene er et forslag, eller hvorledes spørgsmålet overhovedet kan have betydning for sagens løsning.

143 Retten fastslår på grundlag af parternes forklaringer, at sagsøgeren ikke har godtgjort, hvorledes fremsendelsen af originaldokumentet om den tilbageførte postering den 25. august 1982 umiddelbart inden disciplinærsagens afslutning har kunnet påvirke sagsøgerens kontradiktionsret i en sådan grad, at der kan sættes spørgsmålstejn ved sagens lovlige forløb. Det bemærkes endvidere, at dokumentet blev stillet til sagsøgerens rådighed den 19. november 1987, og at denne herefter havde mulighed for at indgive eventuelle bemærkninger i sit endelige svarskrift, som han indgav til Disciplinærrådet den 24. november 1987. Under disse omstændigheder finder Retten ikke, at der foreligger nogen som helst tilsidesættelse af sagsøgerens

kontradiktionsret, som skulle bero på en for sen tilstillelse af originalen af det pågældende dokument.

144 Anbringendet vedrørende den for sene tilstillelse af dokumentet om den tilbageførte postering af 25. august 1982 må derfor forkastes.

145 Det fremgår af det ovenfor anførte, at sagsøgerens anbringende vedrørende en tilsidesættelse af hans kontradiktionsret i dets helhed er ubegrundet.

Anbringendet om tilsidesættelse af Disciplinærrådets uafhængighed og ret til forsvar

146 Sagsøgeren, som på dette punkt forlader sig på Rettens skøn, har anført, at der under punkt 3 i protokollen over Disciplinærrådets møde den 22. og 23. oktober 1987 figurerer en udtalelse fra Dankert, Parlamentets daværende viceformand, som under et præsidiemøde i Strasbourg stærkt havde betvivlet ikke blot Disciplinærrådets uafhængighed, og navnlig et af dets medlemmers, men også anfægtet en af forsvarrets rettigheder i denne sag, nemlig retten for sagsøgeren til at vælge Feidt, generaldirektør for administrationen, som sin bisidder. Sagsøgeren finder, at det ved en sammenligning mellem de to Disciplinærråds vedtagne henstillinger, som begge med få års mellemrum behandlede de samme klagepunkter, indirekte fremgår, at Dankert's udtalelse reelt har påvirket medlemmerne af det sidste Disciplinærråd. Der må derfor rejses tvivl med hensyn til om et parlamentsmedlem, der er direkte impliceret i sagen i kraft af sin stilling som formand for Parlamentet på tidspunktet for de omtvistede forhold, kan fremsætte sådanne udtalelser.

147 Sagsøgte har anført, at der ikke er noget til hinder for, at et parlamentsmedlem under udøvelse af sine funktioner kan udtrykke sig frit, selv om vedkommende, som i denne sag, har betvivlet, at en af Disciplinærrådets medlemmer er uafhængig og bebrydet sagsøgeren at han som bisidder valgte generaldirektøren for Parlamentets administration. Institutionen har herved henvist til artikel 9 og 10 i proto-

kollen vedrørende De Europæiske Fællesskabers privilegier og immuniteter af 8. april 1965 (JO L 152, s. 13) samt til Domstolens dom af 10. juli 1986 (sag 149/85, Wybot, Sml. s. 2391).

- 148 Retten fastslår, at mødereferatet af 22. oktober 1987 angiver, at Disciplinærrådets formand har oplyst dets medlemmer om en udtalelse, som Dankert fremsatte i Strasbourg den 13. oktober 1987 vedrørende disciplinærsagen mod sagsøgeren, samt de svar, denne fik af Parlamentets generalsekretær og formand. Ifølge samme referat bekræftede Prete, medlem af Disciplinærrådet, og indirekte omhandlet af denne udtalelse, at han var fuldstændig uafhængig. Disciplinærrådet besluttede efter diskussion at bortse fra denne udtalelse under dets videre arbejde.
- 149 Retten finder under disse omstændigheder, at de af sagsøgeren hævdede forhold ikke er tilstrækkelige til, at den kan fastslå, at Disciplinærrådets uafhængighed eller forsvarets rettigheder er blevet tilsidesat. Disciplinærsagens lovlighed kan derfor ikke anfægtes ved en udtalelse, som et parlamentsmedlem under udøvelse af sine funktioner har fremsat herom.
- 150 Heraf følger, at dette anbringende også er ubegrundet.

B — Anbringendet om indholdsmangler

Anbringendet om overtrædelse af vedtægtens artikel 86 og finansforordningens artikel 70 og 72 samt om tilsidesættelse af retsprincippet, hvorefter enhver forvaltningsakt skal være ledsaget af lovlige, dvs. relevante grunde, der ikke er indbyrdes modstridende og ikke baseret på faktiske eller retlige vildfarelser

- 151 Sagsøgeren har anført, at den disciplinære afgørelse er fuld af modsigelser og er baseret på retlige og faktiske vildfarelser, for så vidt angår de forsømmelser, der foreholdes ham, nemlig oprettelse af en rentebærende konto i Midland Bank, tilsi-

desættelse af forpligtelsen til korrekt at forvalte betalingsbevillingerne og af forpligtelsen til kun at fastsætte udgifter efter fremlæggelse af bilag og sørge for deres opbevaring.

— Oprettelse af en rentebærende konto i Midland Bank

- 152 Sagsøgeren har først anført, at dette klagepunkt vedrører betragtningen i afgørelsen, hvorefter »H. de Compte's beslutning om at ændre kontobetingelserne, der var aftalt mellem Parlamentet og Midland Bank, skønt han ikke var blevet anmodet om at gøre det, og herved overskred sin kompetence, udgør... en tilsidesættelse af de forpligtelser, som påhviler regnskabsføreren...«.
- 153 Sagsøgeren har herom anført, at ansættelsesmyndigheden har forvekslet forskudsbestyrerens forpligtelser (her Offermann) med regnskabsføreren (her sagsøgeren), eftersom det drejede sig om en konto under forskudsforvaltningen, som regnskabsføreren ikke var ansvarlig for som sådan. I denne sag må ansvaret først og fremmest påhvile Offermann. Sagsøgeren har erkendt, at regnskabsføreren har en særlig stilling, men anført, at dette også gælder for forskudsbestyreren, hvilket fremgår af finansforordningens artikel 70. Han mener endvidere, at regnskabsføreren ansvar, for så vidt angår forskudsforvaltningen, ikke kan omfatte det ansvar, som særligt gælder for forskudsbestyreren, eftersom sidstnævnte forestod forvaltningen af medlemmernes kasse. Han har hertil føjet, at hans forpligtelse som regnskabsfører til at give instruktioner til forskudsbestyreren vedrørende regnskabsførelsen, i sig selv indebærer, at han ikke selv forvaltede medlemmernes kasse og derfor heller ikke kan gøres ansvarlig.
- 154 Sagsøgeren har desuden anført, at ændringen af de kontobetingelser, der var fastsat af Parlamentet og Midland Bank i fællesskab efter oprettelsen af den omtvistede rentebærende konto, ikke beroede på en beslutning fra sagsøgeren, men fra forskudsbestyreren og dennes kollega, Cesaratto. Sagsøgeren har til støtte for denne påstand henvist til de begrundede udtalelser, som Disciplinærrådet fremsatte i disciplinærsagerne mod henholdsvis ham selv og Offermann.

155 Sagsøgeren har understreget, at den omtvistede ændring af kontobetingelserne ikke blev fremsat som klagepunkt over Offermann i dennes disciplinærsag. Sagsøgeren har med hensyn til de grunde, som førte til sidstnævntes frifindelse, henvist til Disciplinærrådets begrundede udtalelse, hvori det angives, at Offermann var af den opfattelse, at han havde fuldstændig dækning fra sin overordnede; at transaktionen aldrig var blevet skjult; at tvivlen har måtte komme Offermann til gode, når henses til bankpraksis; at der under alle omstændigheder ikke var tale om en forsætlig eller groft uagtsom handling. Under disse omstændigheder har sagsøgeren rejst spørgsmålet, hvorledes disse grunde kunne være gyldige for den person, der havde foretaget den påklagede handling, men ikke for ham, som havde påtaget sig ansvaret herfor. Sagsøgeren har følgelig heraf udledt, at ansættelsesmyndigheden retsstridigt gør gældende, at han har tilsidesat de lovbestemmelser, der angives i den anfægtede afgørelse.

156 I sin replik har sagsøgeren afvist Parlamentets påstand om, at han har holdt den omtvistede konto skjult for sine overordnede. Han har anført, at denne påstand strider mod udtalelserne i den begrundede udtalelse, som Disciplinærrådet fremsatte i sagen Offermann, nemlig at alle bankdokumenterne stod til rådighed for alle overordnede. Sagsøgeren har endvidere anført, at der er modstrid mellem udtalelserne i den begrundede udtalelse, der blev fremsat i hans sag af det andet Disciplinærråd, og de udtalelser, som forekommer i Disciplinærrådets udtalelse i sagen Offermann, for så vidt angår en instruks, som i februar 1982 var blevet givet Paludan-Müller, den daværende direktør for finansafdelingen og anvisningsberettiget, for så vidt angår indtægter, vedrørende indkassering af renterne fra den omtvistede konto. Han har bekræftet, at Paludan-Müller udmærket var bekendt med eksistensen af kontoen, idet denne var blevet nævnt i en samtale, som sagsøgeren havde haft med Paludan-Müller kort tid efter dennes tiltrædelse af stillingen i december 1980. Endelig indeholder artikel 17 i gennemførelsesbestemmelserne intet om, at oprettelsen af en rentebærende konto skal meddeles Parlamentets myndigheder, idet en sådan forpligtelse kun gælder ved indkassering af indtægter.

157 Vedrørende sagsøgtets argument om, at sagsøgeren havde den højeste rang blandt de personer, som var bekendt med oprettelsen af kontoen, har sagsøgeren gennemgået forholdet mellem »regnskabsfører — anvisningsberettiget — finansinspektør« og henvist til en artikel fra november 1982 fra den daværende præsident for Revisionsretten, hvori det angives, at fællesskabsregnskabsføreren ikke rent faktisk er helt uafhængigt stillet. Den tvivl, der hersker på dette område, behandles i det forslag til afgørelse, som rapportøren, Saby, fremsatte for Budgetkontroludvalget i forbindelse med meddelelse af decharge for regnskabsåret 1981 (herefter benævnt »Saby-rapporten«), for så vidt som det i nævnte forslag blev fastslået, at »den an-

visningsberettigedes og regnskabsførerens ansvar er uadskilleligt«, og det heri konkluderedes, at »regnskabsføreren kan først ifalde ansvar efter den anvisningsberettigede og finansinspektøren«. Sagsøgeren har ud fra samme synspunkt anført, at Parlamentet i afgørelsen af 10. april 1984 om meddelelse af decharge for regnskabsåret 1981 udtrykkeligt anførte, at »det er nødvendigt i finansforordningen og i de interne bestemmelser nøje at fastslå, at den anvisningsberettigede, finansinspektøren og regnskabsføreren er indbyrdes uafhængige«.

158 Sagsøgeren har endvidere anført, at sagsøgte ikke har nævnt de relevante bestemmelser — nemlig artikel 53 og 54 — i gennemførelsesbestemmelserne, hvori det angives, at finansinspektørens forpligtelser, og altså også hans ansvar, er de samme som regnskabsførerens over for forskudsbestyrerne. Sagsøgte har heller ikke gjort nogen bemærkninger vedrørende udtalelsen i Revisionsrettens særberetning af 6. juli 1982, hvorefter »finansinspektøren burde have modsat sig denne fremgangsmåde (fremgangsmåden for medlemmernes kasse)«, samt Parlamentets svar på udtalelsen, hvorved Parlamentet anførte, at »den kompetente myndighed beklager, at finansinspektøren ikke har været opmærksom på dette forhold«. Sagsøgeren har som konklusion herpå rejst spørgsmålet, hvorfor de indberettede forhold har kunnet bryde forholdet mellem »anvisningsberettiget — finansinspektør — regnskabsfører« og ikke forholdet mellem »regnskabsfører — forskudsbestyrer«.

159 Sagsøgte har erkendt, at forskudsbestyreren først var ansvarlig for transaktionerne, men har anført, at sagsøgeren som chef må anses for ansvarlig for instruksens til Midland Bank om at indsætte 400 000 UKL på en konto på anfordring til rentesatsen 16%. Selv om transaktionerne i forbindelse med oprettelsen af denne konto delvis blev foretaget af sagsøgerens medarbejdere, var sagsøgeren fra begyndelsen fuldt informeret herom, hvilket er tilstrækkeligt til at pådrage ham ansvar. Sagsøgeren, som besad den højeste stilling blandt de personer, der var bekendt med oprettelsen af kontoen, har i øvrigt aldrig givet nogen forklaring på, hvorfor kontoen blev oprettet, eller hvorfor et sådant beløb blev fastfrosset i Det Forenede Kongerige i et så langt tidsrum. Endvidere har sagsøgeren heller ikke givet nogen forklaring på, hvorfor kontoen aldrig blev opført i Parlamentets regnskab, og hvorfor renterne fra kontoen ikke på noget tidspunkt blev opført i regnskabet. Sagsøgte har endvidere anført, at Parlamentets myndigheder helt tilfældigt blev opmærksom på kontoen, og at den i hvert fald ved to lejligheder blev holdt skjult for dem.

- 160 Sagsøgte har anført, at sagsøgeren var ansvarlig for transaktioner vedrørende kontiene under forskudsforvaltningen, idet han som chef for kasse- og bogholderiafdelingen var bemyndiget til at underskrive udbetalinger over disse konti, og idet han havde til opgave at kontrollere forskudsbestyreren, Offermann's arbejde. Offermann beklædte en stilling som underordnet regnskabsfører.
- 161 Parlamentet har desuden anført, at sagsøgeren ikke kun rent faktisk er ansvarlig, men også retligt, og har herved henvist til flere artikler i finansforordningen. Konkret har sagsøgte anført, at efter artikel 63 skal regnskabet udvise »alle regnskabsårets indtægter og udgifter«. Sagsøgte var derfor forpligtet til at opføre den nye konto og renterne herfra i forvaltningsregnskabet, ganske uafhængigt af forskudsforvaltningens regnskab. Regnskabsføreren har desuden juridisk et ganske særligt ansvar, for så vidt angår kontiene under forskudsforvaltningen, idet han skal give instruktioner til forskudsbestyreren om korrekt førelse af regnskabet (artikel 51) og kontrollere forskudsbestyrerens regnskab (artikel 53), og idet forskudsbestyreren er ansvarlig over for regnskabsføreren for effektivering af alle betalinger (artikel 50). Det er endvidere i henhold til artikel 49, litra f), også regnskabsføreren opgave, når der er truffet beslutning om at oprette en forskudsforvaltning, at fastsætte den frist, inden for hvilken forskudsforvaltningens transaktioner skal være afsluttet. Sagsøgte har heraf konkluderet, at sagsøgeren med føje i den omtvistede afgørelse er blevet fundet ansvarlig efter finansforordningens artikel 70, stk. 1.
- 162 For så vidt angår det forhold, at der ikke blev pålagt Offermann nogen disciplinær sanktion, har Parlamentet anført, at dette beroede på dennes underordnede stilling. Sagsøgte har herved anført, at grunden til, at Offermann ikke blev holdt ansvarlig i sagen, var, at Disciplinærrådet, som behandlede hans sag, fastslog, at Offermann mente at have handlet »med sin overordnedes fulde billigelse (sagsøgeren)«.
- 163 Sagsøgte har vedrørende den anvisningsberettigedes og finansinspektørens ansvar anført, at sagsøgerens argumentation på dette punkt forekommer ganske irrelevant, idet han ikke har hævdet, at disse på noget tidspunkt var involveret i oprettelsen af kontoen i Midland Bank. Sagsøgte har redegjort for, hvilke regler der gælder om ansvar på det pågældende område, og har herunder først henvist til

regnskabsførerens retlige stilling som nævnt i EØF-Traktatens artikel 209, som udtrykkeligt nævner denne stilling, finansforordningens artikel 17, 49 og 70 samt afsnit IX i gennemførelsesbestemmelserne. Sagsøgte har på grundlag af de nævnte bestemmelser fastslået, at regnskabsførerens stilling hører under en særlig ordning, og at dennes funktion og ansvar er uafhængige og ikke bundet af noget overordningsforhold. Parlamentet har dernæst, med henblik på at bestemme ansvaret for henholdsvis den anvisningsberettigede og finansinspektøren, henvist til EØF-Traktatens artikel 209, finansforordningens artikel 17, 19, 20, 68, 69 og artikel 70, stk. 1. Institutionen finder ud fra disse regler, at disse tjenestemænd rent juridisk ikke kan gøres ansvarlige i denne sag, idet de forhold, der lægges sagsøgeren til last, vedrører overførsel af midler, dvs. regnskabsmæssige posterings, der ikke kræver nogen forudgående tilladelse fra en anvisningsberettiget eller finansinspektøren.

164 For så vidt angår Revisionsrettens tidligere præsidents udtalelser om »regnskabsførerens forringede stilling« i praksis, som de fremgår af hans artikel fra november 1982, har Parlamentet anført, at disse udtalelser ikke på nogen måde kan påvirke retsstillingen. Parlamentet har hertil føjet, at bemærkningerne i det forslag til afgørelse, som blev forelagt af rapportøren, Saby, som sagsøgeren har henvist til, blev forkastet af Budgetkontroludvalget med en overvældende majoritet.

165 Parlamentet har dernæst præciseret finansinspektørens forpligtelser og ganske særligt den omstændighed, at i henhold til gennemførelsesbestemmelsernes artikel 53 skal regnskabsføreren »med forbehold af finansinspektørens kontrol« kontrollere, at de midler, som er betroet forskudsbestyreren, er til stede. Ifølge Parlamentet omhandler denne bestemmelse kun finansinspektørens generelle bemyndigelse, som den fremgår af gennemførelsesbestemmelsernes artikel 11, men man kan ikke heraf drage den slutning, at vedkommende af denne grund kan anses for ansvarlig for enhver regnskabsovertrædelse i institutionen.

166 Retten fastslår, at sagsøgeren ikke har bestridt rigtigheden af de faktiske omstændigheder vedrørende oprettelsen af den rentebærende konto nr. 1777912 i Midland Bank, således som disse er fremstillet i afsnittet »Redegørelse for forvaltningen af bankkontiene i Midland Bank, London« i nærværende dom. Som angivet dér blev den pågældende konto oprettet ved en skrivelse underskrevet af forskudsbestyreren, Offermann, og at en tjenestemand i kasse- og bogholderiafdelingen,

Cesaratto. Derimod har sagsøgeren bestridt den juridiske vurdering, som ansættelsesmyndigheden har anlagt vedrørende disse forhold, og anført, at i henhold til de relevante bestemmelser i finansforordningen og gennemførelsesbestemmelserne må ansvaret for forvaltningen af konti under medlemmernes forskudsforvaltning påhvile Offermann. Derfor er, ifølge sagsøgeren, den disciplinære afgørelse behæftet med en retlig vildfarelse, idet der ikke er taget hensyn til, at Offermann som forskudsbestyrer alene var ansvarlig for oprettelsen af forvaltningen af den omtvistede konto.

167 Det bemærkes, at regnskabsførerens og forskudsbestyrerens beføjelse og ansvar, for så vidt angår forvaltningen af en forskudsforvaltning, bl.a. er fastsat ved finansforordningens artikel 17, stk. 3, artikel 20, 49, 63 og 70 samt i artikel 46-54 i de gennemførelsesbestemmelser, der var gældende på tidspunktet for de omtvistede forhold. I henhold til disse bestemmelser er oprettelse, og derfor en ændring af en forskudsforvaltning, afhængig af en afgørelse fra budgetmyndighederne. Forskudsbestyreren fører regnskab over de midler, han råder over, og over de afholdte udgifter, ifølge regnskabsførerens instruktion, og er over for denne ansvarlig for effektueringen af betalinger. Regnskabsførerens rolle, som består i at varetage institutionens indtægter og betalinger, er ikke, for så vidt angår forvaltning af en forskudsforvaltning, begrænset til alene at give instruktioner. Regnskabsføreren skal, som regel på stedet og uanmeldt, kontrollere, at de midler, som er betroet forskudsbestyreren, er til stede, og at regnskabet bliver ført.

168 Det fremgår af denne ansvarsfordeling mellem regnskabsføreren og forskudsbestyreren, at sidstnævnte først og fremmest er ansvarlig for forvaltningen af forskudsforvaltningen og kun er fritaget for dette ansvar, såfremt han har modtaget modstridende instruktioner fra regnskabsføreren. Derimod er også regnskabsføreren ansvarlig, hvis han, skønt oplyst om eventuelle ulovligheder, ikke træffer de nødvendige foranstaltninger, eller ikke foretager såvel ordinær som ekstraordinær kontrol af forskudsforvaltningens regnskab.

169 Det fremgår af sagens akter, at sagsøgeren af Offermann blev informeret om oprettelsen af den omtvistede konto lige fra begyndelsen. Sagsøgeren har ikke bestridt dette. Derfor må sagsøger, skønt ansvaret for afgørelsen først påhvilede forskudsbestyreren, dog anses for medansvarlig for alle ulovlighederne i forbindelse med kontoens oprettelse, nemlig for det forhold, at der ikke forelå tilladelse fra

budgetmyndighederne til at ændre de aftalte kontobetingelser mellem Parlamentet og Midland Bank, for ikke at have oplyst Parlamentets kompetente myndigheder om denne oprettelse, og for ikke at have opført de hermed forbundne transaktioner og renter i Parlamentets bøger.

170 Den omstændighed, at forskudsbestyreren ikke blev pålagt nogen disciplinær sanktion efter den disciplinærsag, han var genstand for, kan ikke på nogen måde påvirke lovligheden af den disciplinære sanktion, som blev pålagt sagsøgeren, idet enhver disciplinærsag udgør en selvstændig sag. Ud fra denne opfattelse skal det understreges, at de udtalelser, som de respektive Disciplinærråd i de to sager afgav, ikke divergerer, for så vidt angår beskrivelsen af de faktiske omstændigheder. De divergerer alene, for så vidt angår vurderingen af de fastslåede forhold. I disciplinærsagen mod Offermann fandt de disciplinære instanser, at ansvaret for hans adfærd påhvilede hans overordnede, dvs. sagsøgeren, mens Disciplinærrådet i sagen mod sagsøgeren fastslog, at såvel sagsøgeren som Offermann var ansvarlige (punkt 222 i den begrundede udtalelse). Under alle omstændigheder, selv om ansættelsesmyndighedens afgørelse vedrørende forskudsbestyreren var ulovlig, kan sagsøgeren ikke til egen fordel påberåbe sig en ulovlighed, der er begået til fordel for andre (jf. Domstolens dom af 4.7.1985, sag 134/84, Williams mod Revisionsretten, Sml. s. 2229).

171 For så vidt angår spørgsmålet om, at sagsøgeren skal have skjult oprettelsen af den nye konto for sine overordnede samt vedrørende finansinspektørens eventuelle ansvar, bemærkes, at de udtalelser, som parterne afgiver herom henholdsvis i deres replik og deres duplik, må anses for ganske irrelevante. Uanset nemlig hvorledes disse spørgsmål skal besvares, kan de ikke under nogen omstændigheder føre til, at sagsøgeren fritages for sit ansvar, idet ansvaret hovedsagelig beror på, at han ikke rettidigt som institutionens regnskabsfører har foretaget postering af de pågældende transaktioner.

172 Desuden må det fastslås, at det intetsteds i sagens akter fremgår, at enten den anvisningsberettigede eller finansinspektøren var bekendt med oprettelsen af den omtvistede bankkonto. Derimod indeholder sagens akter, som anført af Discipli-

nærrådet i dets begrundede udtalelse af 27. november 1987 (punkt 146-154), to dokumenter, som vækker formodning om, at sagsøgerens to overordnede var uvidende om den rentebærende konto i Midland Bank. Det drejer sig om en skrivelse af 5. juni 1981 fra sagsøgeren til Paludan-Müller, daværende direktør for finansafdelingen og anvisningsberettiget med hensyn til indtægter, samt en skrivelse af 22. januar 1982 til sagsøgeren fra Etien, daværende finansinspektør. I den første skrivelse henledte sagsøgeren sin direktørs opmærksomhed på, at Parlamentet rådede over løbende konti og vedlagde samtidig som bilag en liste over Parlamentets bankkonti. På denne liste figurerer, for så vidt angår Midland Bank, en løbende konto nr. 618094 med et indestående på 100 000 UKL, og listen indeholder ingen angivelse af den rentebærende konto nr. 1777912, hvor der på daværende tidspunkt indestod 400 000 UKL. I en anden skrivelse udtrykker finansinspektøren sin forbavselse over, at kontoen vedrørende medlemmernes forskudsforvaltning i Midland Bank medfører omkostninger, men ikke giver nogen renter. Paludan-Müller påførte denne skrivelse en håndskreven bemærkning, hvorved han anmodede sagsøgeren om at drøfte med Midland Bank, om Parlamentet kunne undgå betaling af omkostninger og eventuelt opnå renter.

- 173 Det fremgår af det ovenfor anførte, at første del af nærværende anbringende ikke er begrundet.

— Klagepunktet om tilsidesættelsen af forpligtelsen til en behørig forvaltning af betalingsbevillingerne

- 174 Sagsøgeren har inden fremsættelsen af sin dokumentation vedrørende klagepunktet om indløsning af to checks, trukket på Midland Bank, citeret en passage i den omtvistede afgørelse, som omhandler dette problem, og hvorefter »... de Comptes har ikke opfyldt sine forpligtelser til en behørig forvaltning af betalingsbevillingerne, idet han har indløst to checks uden klar og gyldig dokumentation... og idet han ikke foretog postering på 'kasseudskriftsregnskabet' af betalingen, der skete ved kassen i Luxembourg... og ikke samtidig opførte indløsningen af disse checks i regnskabet...«.
- 175 Sagsøgeren har fortolket dette klagepunktet således, at han alene foreholdes ikke øjeblikkeligt at have foretaget de nødvendige posteringer vedrørende indløsningen af checkene. Sagsøgeren har i stævningen tilbagevist klagepunktet, som han beteg-

ner som »ikke-øjeblikkelig postering«, og har herved henvist til ovennævnte Saby-rapport, hvori det fastslås, at der i tidsrummet 1978-1982 ikke var tilstrækkelige medarbejdere og midler til at klare den forøgede arbejdsbyrde, der fulgte efter budgettets afvisning i 1980 og den stærkt forøgede arbejdsbyrde i regnskabsafdelingen, som det almindelige valg til Parlamentet i juni 1979 indebar, idet dette medførte valg af det dobbelte antal debuterede samt et betydeligt øget antal tjenestemænd. Sagsøgeren har også anført, at Disciplinærrådet i sin begrundede udtalelse har erkendt, at der forelå formildende omstændigheder, nemlig »den generelt dårlige organisation af Parlamentets finanstjeneste på tidspunktet for de pågældende forhold og de utilstrækkelige arbejdsmidler og for lidt personale«. Sagsøgeren har draget den konklusion, at det er ulogisk at fastslå disse forhold og samtidig bebrejde ham, at regnskabsførelsen af de to checks tog for lang tid.

176 Sagsøgeren har i sin replik anført, at han lastes for ikke at have opfyldt en forvaltningsbetingelse på et tidspunkt, hvor der, for så vidt angår medlemmernes kasse, ikke påhvilede ham en sådan forpligtelse, hvilket fremgår af artikel 51 i gennemførelsesbestemmelserne. Det var derimod forskudsbestyreren, som burde have foretaget den pågældende regnskabsførelse, eftersom der var tale om checks, som var trukket på en konto under medlemmernes forskudsforvaltning, og hvis beløb blev indbetalt i »kassen BFR« i forvaltningen i Luxembourg. Forskudsbestyreren burde altså have været holdt ansvarlig for denne overtrædelse. Ifølge sagsøgeren er den omstændighed, at han faktisk gav instrukser om at udstede og indløse checkene, ganske uden betydning.

177 Sagsøgte har anført, at den manglende postering på ingen måde kan undskyldes med utilstrækkelige arbejdsmidler eller utilstrækkeligt personale, men var en alvorlig tjenesteforsømmelse fra sagsøgerens side. Sagsøgte har til støtte herfor først redegjort for begivenhedsforløbet, som ikke er blevet bestridt. Den 4. september og den 11. november 1981 udbetalte Banque Sogenal, Luxembourg, kontant i tre valutaer (BFR, DM, FF) til sagsøgeren efter dennes instruks 4 136 125 BFR for to checks, trukket på Midland Bank. Sagsøgeren forsøgte først at trække checkene på den rentebærende konto, som han havde oprettet i Midland Bank, men Midland Bank nægtede at indløse dem, idet nævnte konto ikke var forbundet med udstedelse af check. De to checks blev altså først debiteret den løbende konto. Parlamentet har bestridt sagsøgerens erklæring, hvorefter kontantværdien af disse to checks øjeblikkeligt blev anbragt i kassen i Luxembourg samme dag som deres indløsning. Parlamentet har anført, at hvis det havde været tilfældet, burde der have været udstedt en kvittering som krævet i finansforordningens artikel 25. Des-

uden burde et vist antal posteringer være sket øjeblikkeligt, men ingen af disse transaktioner blev gennemført.

- 178 Sagsøgte er af den opfattelse, at sagsøgeren personligt har hævet de to checks i banken Sogenal og personligt har anbragt pengene i kassen uden at foretage de tilsvarende posteringer hverken i kasseudskrifterne, i kassefortegnelsen eller i bankfortegnelsen. Først seks måneder efter den første indløsning blev der foretaget to posteringer i regnskabet, nemlig den 28. februar 1982 (en søndag), for et beløb i BFR, der omfattede de to checks. Der blev aldrig foretaget nogen registrering af disse midler i den kassebog, som føres over kassebeholdningen i pengeskabet. Sagsøgte har anført, at uanset posteringen blev foretaget den 28. februar 1982 eller på et senere tidspunkt, den 18. marts 1982, som Revisionsretten har hævdet, er der tale om en betydelig forsinkelse. Parlamentet har endvidere anført, at indsættelsen i kontanter af 4 136 125 BFR i dens kasser i Luxembourg uden nogen form for regnskabsførelse burde have medført en forskel ved sammenligningen mellem kassebogen og optællingen af kassebeholdningen senere ved årets udgang. Denne forskel blev imidlertid først opdaget, efter at de to checks var blevet regnskabsført og forskellen var en anden end den, som burde have været konstateret, hvis modværdien af de to checks var blevet indlagt i kassen uden regnskabsførelse. Sagsøgte har endelig anført, at efter gældende regnskabsregler burde der være ført dobbelt bogholderi mellem hovedregnskabet og forskudsforvaltningen. Ligeledes burde de renter, der fremkom på kontoen i Midland Bank, være opført i hovedregnskabet, uanset der var tale om forskudsforvaltningen; intet af dette skete imidlertid, hvorfor der var tale om en overtrædelse af finansforordningens artikel 63. Sagsøgeren har herved begået en særdeles grov tjenesteforseelse.

- 179 Vedrørende det argument, som sagsøgeren har fremført for at godtgøre, at han ikke er ansvarlig, og vedrørende den dårlige organisering af Parlamentets finans-tjeneste og de heromhandlede bemærkninger i Saby-rapporten, har sagsøgte først anført, at rapporten aldrig er blevet vedtaget af Parlamentet. Derefter finder Parlamentet, at den dårlige organisering af denne tjeneste højst kan være en formildende omstændighed, men ikke en grund til at friholde sagsøgeren for ansvar.

- 180 Retten bemærker, at sagsøgerens argumentation er koncentreret om to hovedpunkter: Det første er, at forsinkelsen på seks måneder med regnskabsførelsen af

indløsning af de to checks beroede på den dårlige organisering af Parlamentets finanstjeneste; dernæst at den pågældende regnskabsførelse påhvilede forskudsbestyreren, eftersom der var tale om checks, trukket på en bankkonto under forskudsforvaltningen.

181 Det bemærkes, for så vidt angår det første hovedpunkt, indledningsvis, at sagsøgeren begrænser rækkevidden af klagepunktet over ham til alene at skulle angå »en ikke øjeblikkelig regnskabsførelse« af de to checks. Det fremgår nemlig af den disciplinære afgørelse, at han også foreholdes at have indløst disse to checks uden nogen klar og gyldig dokumentation og ikke at have registreret indløsningen i »kasseudskriftregnskabet« over Parlamentets kasse i Luxembourg inden tre måneder efter deres indløsning.

182 Vedrørende spørgsmålet, om sagsøgerens argumentation er holdbar, bemærkes, at den omstændighed, at der i disciplinæraførelsen som formildende omstændighed er taget hensyn til den dårlige organisering af Parlamentets finanstjeneste på tidspunktet for de pågældende handlinger, samt at der ikke forelå tilstrækkelige arbejdsmidler og at personalet var utilstrækkeligt, ikke indebærer, at sagsøgeren fritoges for forpligtelsen til at forvalte betalingsbevillingerne korrekt. De af sagsøgeren nævnte omstændigheder, som blev taget i betragtning af de disciplinære instanser, kan heller ikke frifinde sagsøgeren for nærværende klagepunkt, idet der foruden den konstaterede forsinkelse med posteringen af de to checks også blev begået en række andre overtrædelser ved deres indløsning. Retten finder, at sagsøgeren, henset til hans højststående stilling i finanstjenesten, ikke under henvisning til de vanskelige arbejdsmæssige forhold, som har kunnet eksistere i tjenesten på et vist tidspunkt, kan hævde at være friholdt for ethvert ansvar.

183 Vedrørende det andet hovedpunkt, nemlig det af sagsøgeren i replikken fremførte argument om, at ansvaret udelukkende kunne påhvile forskudsbestyreren, henvises alene til de betragtninger, der er fremført under behandlingen af det foregående klagepunkt. Retten skal hertil føje, at sagsøgeren i langt højere grad medvirkede ved de overtrædelser, som ledsagede indløsningen af de to checks, end dem, som vedrørte kontoens oprettelse.

184 Det fremgår af det ovenfor anførte, at anden del af anbringendet også er uholdbar.

— Klagepunktet om tilsidesættelsen af forpligtelsen til kun at afholde udgifter mod forelæggelse af bilag og til at opbevare disse

185 Sagsøgeren har under henvisning til den argumentation, han fremførte i disciplinærsagen i sit foreløbige indlæg af 29. oktober 1987 og indlæggets tekniske bilag, anført, at han har godtgjort, at dette klagepunkt er baseret på en sammenblanding hos ansættelsesmyndigheden mellem modværdien i BFR af de to checks, som der klart forelå bilag for, og en forskel, konstateret i august 1982, mellem forskudsforvaltningens kasse og underregnskabet. Sagsøgeren har anført, at denne forskel berodde på en række normale regnskabsmæssige grunde, som ikke nødvendigvis har sammenhæng med manglende bilag. Sagsøgeren har endvidere anført, at han i nævnte foreløbige indlæg har godtgjort, at forpligtelsen til kun at afholde udgifter mod forelæggelse af bilag og at opbevare disse, under forskudsforvaltningen henhører under forskudsbestyrerens ansvar og ikke regnskabsførerens. Han har hertil føjet, at han foreholdes ikke at have opfyldt visse betingelser, som forskudsbestyreren var ansvarlig for opfyldelse af over for den anvisningsberettigede, men ikke over for regnskabsføreren.

186 Sagsøgeren har subsidiært anført, at sagen fra begyndelsen er baseret på en fejlagtig påstand, og at hele det senere forløb er gået ud på at forsøge at bringe de faktiske forhold på linje med denne påstand. Dette fremgår ifølge sagsøgeren af Revisionsrettens udtalelse af 7. november 1985, som indeholder klart bevis for, at der er tale om en fejlagtig påstand, idet Revisionsretten heri udtaler følgende: »Indløsning af disse beløb (de to checks) af kassereren uden tilsvarende postering i bøgerne burde have medført et overskud i kassen af tilsvarende størrelse. Men en kontrol af kassen, som Revisionsretten foretog i marts 1982, fremviste ikke nogen væsentlig forskel, hvoraf kan sluttes, at der allerede var et underskud på ca. 4,1 mio. BFR, inden checkene blev indløst...«. Sagsøgeren har anført, at denne påstand er fejlagtig, idet konklusionen (det såkaldte underskud på 4 mio. BFR) ikke har grundlag i præmisserne (ikke-bogført indkassering af to checks for et samlet beløb på 4 mio. BFR og at kassen »stemte« den 31.12.1981). Revisionsrettens konklusion forudsætter efter sagsøgerens mening, at forsinkelsen med de regnskabsmæssige posteringer kun vedrørte posteringen af de to pågældende checks. Sagsøgeren har anført, at han principielt ikke kan indse, hvorledes der ikke kunne være tale om en generel forsinkelse med bogføringen. Han har med hensyn til disse forhold anført,

at uanset den generelle situation måtte der nødvendigvis hengå et vist stykke tid mellem udbetalingen og deres indførelse i regnskabet. Heraf følger, at en forsinkelse med registrering af udgifter er tilstrækkelig til at underminere den begrundelse, som hele sagen bygger på. Sagsøgeren har til støtte for dette argument henvist til skrivelse af 8. februar 1985 fra Overstall, daværende finansinspektør underordnet finansdirektøren, hvorefter forskellen mellem det indestående i medlemmernes kasse og underregnskabet for samme kasse oprindeligt bl.a. beroede på en opbobling af indtægter eller udgifter, der blev berigtiget efterfølgende.

187 Sagsøgeren har endvidere anført, at det påhviler ansættelsesmyndigheden regnskabsmæssigt at bevise den påstand, at sagsøgeren alene var ansvarlig for de manglende bilag. Ansættelsesmyndigheden har ikke gjort dette. Sagsøgeren har understreget, at hvis han havde haft fri adgang til regnskabet, havde han kunne bevise, at under alle omstændigheder på datoen for hans forflyttelse, den 30. april 1982, figurerede alle betalingsanvisninger, indtægtsanvisninger og reguleringer i regnskabet i nummereret rækkefølge. Ifølge sagsøgeren var den nævnte bogholderimæssige forskel, hans lastes for, fra begyndelsen og efter sin karakter en følge af det daværende bogholderisystem og var på grund af dettes struktur en ganske normal foreteelse.

188 Sagsøgeren har herefter behandlet spørgsmålet vedrørende den skrivelse, som han den 30. marts 1982 tilstillede Parlamentets formand, og erkendt, at han deri angav et beløb på 4 121 573 BFR, som ikke var blevet bogført som udgift. Trods dette har han anført, at beløbet ikke svarer til de to omtvistede checks' samlede beløb, og at diskussionen ikke drejer sig om samme spørgsmål. Sagsøgeren har herved forklaret, at da Revisionsretten konstaterede et kasseunderskud på 4 mio. BFR, var der, ifølge Revisionsrettens allerede tidligere nævnte postulat, tale om en forskel, som burde have eksisteret inden indløsningen af checkene, mellem indestændet i »kassen i BFR« og kasseudskriftregnskabet. I sagsøgerens note tales der imidlertid alene om en forskel mellem »kassen i BFR« og forskudsforvaltningens underregnskab, altså alene om en strukturel forskel, der beror på selve bogholderisystemet. Sagsøgeren har anført, at den forskel, som han havde gjort opmærksom på, burde have været nærmere undersøgt, men en sådan undersøgelse har imidlertid aldrig fundet sted.

189 Vedrørende opgørelsen over regnskabernes situation pr. 30. april 1982, som blev etableret af administrationen, har sagsøgeren anført, at den er ensidigt fastsat og udarbejdet uden hans vidende og efter hans forflyttelse. Den kan derfor ikke gøres gældende over for ham og kan ikke erstatte den obligatoriske revision af regnskaberne, som skulle have fundet sted samme dag, som han blev forflyttet, den 30. april 1982.

- 190 Sagsøgeren har subsidiært anført, at der i hvert fald består tvivl om dette klagepunkt, og at der ikke i den anfægtede afgørelse er taget hensyn til princippet om, at enhver tvivl skal komme den anklagede til gode.
- 191 Sagsøgte har først anført, at sagsøgerens argument om, at forskellen på 4,1 mio. BFR først blev konstateret i regnskabet flere måneder efter hans forflyttelse, er ukorrekt. Sagsøgte har til støtte herfor henvist til sagsøgerens skrivelse af 30. marts 1982 til Parlamentets formand, hvori sagsøgeren gjorde opmærksom på, at der ikke forelå bilag for et beløb på ca. 4,1 mio. BFR; dernæst, at opgørelsen over regnskabet, udarbejdet af administrationen efter sagsøgerens forflyttelse, gjorde det muligt at fastslå et underskud, der svarede til modværdien af de to indløste checks; endvidere til Revisionsrettens udtalelse af 7. november 1985, hvori den fastslog, at et underskud på 4,1 mio. BFR må have foreligget allerede i november 1981; endelig til Parlamentets afgørelse af 11. juli 1986, hvori det anførtes, at en forskel på 4 136 125 BFR, som kunne føres tilbage til den 30. april 1982, var blevet registreret i Parlamentets regnskaber.
- 192 Dernæst har sagsøgte bestridt sagsøgerens argumentation om, at der ikke er ført bevis for, at forskellen på 4,1 mio. BFR beror på et tab af kontante midler, som udelukkende skyldes sagsøgeren. Parlamentet har anført, at Young, som efterfulgte sagsøgeren i stillingen som regnskabsfører, og De Poortere, chef for afdelingen vedrørende godtgørelser til medlemmerne, begge såvel skriftligt som mundtligt har besvaret spørgsmål fra Disciplinærrådet vedrørende de problemer, som sagsøgeren har rejst, og at regnskabsafdelingen, hver gang sagsøgeren har bestridt tal eller dokumenter, har kunnet bevise, at kontantbeholdningen alene var i underskud med det beløb, der svarede til beløbene på de to checks, der var trukket på Midland Bank. Parlamentet har desuden anført, at spørgsmålet om, hvorvidt checkenes beløb og underskudsbeløbet er det samme, kun har relativ betydning, når det er bevist, at der foreligger et underskud. Parlamentet har anført, at klagepunktet mod sagsøgeren nemlig består i, at han ikke opbevarede bilagene og ikke, at han dækkede underskuddet ved hjælp af de to checks.
- 193 Sagsøgte har, vedrørende fordelingen af ansvaret mellem regnskabsføreren og forskudsbestyreren med hensyn til forpligtelsen til at opbevare bilagene, foreholdt sagsøgeren, at han i sin gennemgang har undladt at nævne regnskabsføreren selvstændige ansvar. Sagsøgte har herom anført, at banque Sogenal i Luxembourg den

4. september og den 11. november 1981 kontant udbetalte regnskabsføreren det pågældende beløb. Dette er ifølge sagsøgte årsagen til, at Disciplinærrådet i sagen Offermann ikke pålagde forskudsbestyreren ansvar. Disciplinærrådet fandt det afgørende, at sidstnævnte »aldrig så de endelige checks, altså checkene forsynet med en anden underskrift og beløbets størrelse«, og at »de Compte [havde] erklæret selv at have bogført de pågældende transaktioner og foretaget indbetaling af midlerne i de forskellige kasser« (punkt 63 i Disciplinærrådets begrundede udtalelse i sagen Offermann). Sagsøgte har konkluderet, at sagsøgeren er ansvarlig i henhold til finansforordningens artikel 17, 20 og 70, stk. 1.

194 Sagsøgte har desuden i sin duplik anført, at da sagsøgeren ikke er fremkommet med nogen forklaring vedrørende det pågældende underskud, forekommer følgende forklaring sagsøgte at være den mest sandsynlige. Sagsøgte har herved først anført, at ved Revisionsrettens kontrol af medlemmernes kasse den 18. marts 1982, havde den ansvarlige konstateret et overskud på 14 552 BFR, og herved noteret: »forskel, der må forklares«, og sagsøgte har dernæst anført, at hvis man trækker dette beløb fra 4 136 125 BFR, som officielt var blevet indført på regnskabsfortegnelsen over »kassen for BFR« den 28. februar 1982, men reelt ifølge Revisionsretten på et senere tidspunkt, nemlig den 18. marts 1982, fremkommer beløbet 4 121 573 BFR, som netop er det beløb, som sagsøgeren i sin skrivelse af 30. marts 1982 har erkendt som en ikke-bogført udgift.

195 Retten fastslår, at parternes argumentation vedrørende dette klagepunkt hovedsagelig drejer sig om to spørgsmål, nemlig først om det er godtgjort, at underskuddet på 4,1 mio. BFR, som blev konstateret i medlemmernes kasse, og som der ikke forelå bilag for, beror på posteringen vedrørende en indløsning af et samlet beløb i BFR af to checks trukket på Midland Bank; dernæst om forpligtelsen og herved ansvaret for under en forskudsforvaltning kun at afholde udgifter mod forelægelse af bilag og bevare disse påhviler forskudsbestyreren eller regnskabsføreren.

196 Det bemærkes med hensyn til første spørgsmål, at ansættelsesmyndigheden har begrundet den konklusion, den nåede til i sin disciplinære afgørelse, idet den henviste til følgende forhold. Saldoen i »kassen for BFR« ved udløbet af regnskabsåret

1981 svarede til det beløb, der var angivet på regnskabsfortegnelsen for »kasse for BFR« på tidspunktet for den af Revisionsretten den 18. marts 1982 gennemførte kontrol. Det fremgik af Parlamentets bøger, at en postering på 4 136 125 BFR, der udgjorde det samlede beløb i BFR af de to checks, trukket på Midland Bank, blev opført den 28. februar 1982. Revisionsretten har bestridt, at denne postering har kunnet finde sted den 28. februar 1982, idet den ikke forelå ved dens kontrol af medlemmernes kasse i marts 1982. Ved denne postering forekommer en forskel mellem kontiene »regnskabsfortegnelse — Midland Bank« og »kasse for BFR« på den ene side og den kassebog, som føres over kassebeholdningen i pengeskabet, på den anden side. Denne forskel udgør et kasseunderskud af samme størrelse, nemlig 4 136 125 BFR, hvis eksistens blev bekræftet af Revisionsretten, af Parlamentets interne kontrol og af Parlamentets afgørelse af 11. juli 1986 om meddelelse af decharge for regnskabsåret 1982. Sagsøgeren har i skrivelsen af 30. marts 1982 til Parlamentets formand erkendt en ikke-bogført udgift på 4 121 573 BFR. Sagsøgeren, der i kraft af sin stilling som regnskabsfører burde begrunde enhver kasse-transaktion, har ikke forelagt noget bilag for betaling af et tilsvarende beløb som kasseunderskuddet, og heller ikke givet nogen forklaring på underskuddets fremkomst.

- 197 Det bemærkes endvidere, at Disciplinærrådet i sin begrundede udtalelse, som ansettelsesmyndigheden fulgte, anførte, at det under behandlingen af sagen var konfronteret med to modstridende forklaringer. Den første forklaring var, at forskellen mellem kassen og hovedregnskabet måtte føres tilbage til indløsningen af de to checks fra Midland Bank; den anden forklaring var derimod, at underskuddet var en følge af en række regnskabsmæssige fejl. Disciplinærrådet angiver, at det forelagde Young, Parlamentets regnskabsfører, og De Poortere, chef for afdelingen for godtgørelser af medlemmerne, en række spørgsmål for at opklare de forskellige problemer, som sagsøgeren havde rejst i sit foreløbige svarskrift med hensyn til underskuddets fremkomst. Young og De Poortere besvarede disse spørgsmål skriftligt, og afgav derefter mundtlig forklaring under tilstedeværelse af forsvaret. Disciplinærrådet bekræfter, at regnskabsafdelingen hver gang, der var tvivl om forklaringer eller tal eller dokumenter, var i stand til at påvise, at »der mangler alene bilag for så vidt angår et beløb svarende til beløbet på de to checks fra Midland Bank«. Disciplinærrådet har også bekræftet, at sagsøgeren aldrig overbevisende har forklaret grunden til, at det konstaterede underskud ikke havde nogen forbindelse med de to checks. Disciplinærrådet erkender, at det er vanskeligt at drage en konklusion af det forhold, at der eventuelt består en sammenhæng mellem den konstaterede forskel og de to checkbeløb og har herved henvist til den udtalelse, som Revisionsrettens repræsentant fremkom med under retsmødet, nemlig at det, selv

om der forelå en fuldstændig overensstemmelse mellem de to beløb, ikke med sikkerhed kunne siges, at underskuddet beroede på indløsning af de to checks. Disciplinærrådet anfører endeligt, at det har taget hensyn til Revisionsrettens resultater, den efterfølgende interne kontrol og Parlamentets afgørelse af 11. juli 1986 om meddelelse af decharge for regnskabsåret 1982, og anfører desuden, at institutionens regnskabsfører ikke har kunnet fremlægge bilag for et konstateret underskud på 4,1 mio. BFR.

198 Det bemærkes desuden, at Revisionsretten fra juli 1981 havde indledt en kontrol af parlamentsmedlemmernes kasse. Resultatet af denne kontrol fremstod i en skrivelse af 29. oktober 1981 og i en særberetning af 6. juli 1982. Revisionsretten nævner i sin skrivelse den komplette uorden, der hersker i forvaltningen af medlemmernes kasse, og at der næsten ikke foretages nogen kontrol af regnskabsføreren eller af finansinspektøren. Revisionsretten anfører i sin særberetning bl.a., at den har konstateret ulovlighed i forvaltningen af medlemmernes kasse, at to checks på 35 176,98 og 17 189,15 UKL var blevet indløst mod kontanter, en transaktion, som der ikke havde kunnet findes noget spor af i kassens regnskaber.

199 Det bemærkes endvidere, at Parlamentets formand på denne baggrund ved skrivelse af 24. juli 1985 på Budgetkontroludvalgets vegne anmodede Revisionsretten om at afgive en nye udtalelse vedrørende underskuddet i medlemmernes kasse. Revisionsretten har i sin udtalelse af 7. november 1985 redegjort for de forhold, den havde konstateret ved dens kontrol, samt de konklusioner, der måtte drages heraf. Hovedpunkterne i udtalelsen er følgende. Allerede i november 1981 var der et underskud på 4,1 mio. BFR i regnskabet for medlemmernes kasse, et beløb, der svarede til de checks, udskrevet i UKL, som var blevet trukket i september og november 1981. Dette underskud fremkom ikke direkte ved statusopgørelsen den 31. december 1981 og heller ikke da Revisionsretten foretog sin kontrol den 18. marts 1982, idet indløsningen af de to checks, trukket på Midland Bank, ikke var blevet opført i Parlamentets regnskab. Først efter registrering af posteringerne vedrørende de pågældende transaktioner, blev underskuddet opdaget. Revisionsretten anførte, at regnskabsføreren og forskudsbestyreren måtte holdes ansvarlige for forvaltningen af medlemmernes kasse, idet de ikke korrekt havde opbevaret Parlamentets værdier, som krævet efter finansforordningens artikel 20, og ikke havde ført regnskab i overensstemmelse med gennemførelsesbestemmelserne.

- 200 Retten bemærker under hensyn til de konklusioner, der figurerer i de ovenstående gennemgåede sagsakter, at ansættelsesmyndigheden i den anfægtede afgørelse har lagt til grund, at der bestod en sammenhæng mellem underskuddet på 4,1 mio. BFR i medlemmernes kasse og indløsningen af de to omtvistede checks trukket på Midland Bank, og fastslået, at posteringen vedrørende denne transaktion ikke blev foretaget søndag den 28. februar 1982, men senere, nemlig den 18. marts 1982, på hvilken dato Revisionsretten foretog en kontrol. Ansættelsesmyndigheden har anset det for godtgjort, at den sene registrering af posteringen vedrørende indløsningen af de to checks førte til opdagelsen af et underskud på 4 136 215 BFR, hvilket beløb svarede til de nævnte to checks' samlede beløb. Retten finder, at den af ansættelsesmyndigheden anlagte fortolkning af de forhold, som var forelagt den, støttes af de efterfølgende udtalelser fra henholdsvis Revisionsretten og Disciplinærrådet, som begge gennemførte omhyggelige forespørgsler og undersøgelser for at opklare omstændighederne omkring underskuddets forekomst.
- 201 Under disse omstændigheder og under hensyn til den udtalelse, som Revisionsrettens repræsentant fremsatte for Disciplinærrådet, hvorefter det selv ved en nøjagtig overensstemmelse mellem den regnskabsmæssige forskel og checkenes beløb ikke med sikkerhed kunne fastslås, at underskuddet beroede på indløsning af nævnte checks, bemærker Retten, at det i den anfægtede afgørelse med føje har kunnet anses for godtgjort, at de manglende bilag i dette tilfælde vedrører indløsningen af de to checks trukket på Midland Bank. Heraf følger, at sagsøgeren ikke har kunnet bevise, at den anfægtede afgørelse ikke er korrekt begrundet eller beror på en klart faktisk eller retlig vildfarelse eller magtfordrejning; alle begreber, som udgør grænserne for den retlige prøvelse af en forvaltningsakt, der foretages af Retten i et annulationssøgsmål.
- 202 Subsidiært bemærkes som anført i disciplinærafgåelsen, at sagsøgeren i skrivelsen af 30. marts 1982 til Parlamentets formand erkendte, at der ikke var sket bogføring under udgifter af et beløb på 4 121 573 BFR, hvilket omtrentligt svarer til de to checks' beløb, og i samme skrivelse anmodede om at dette forhold blev berigtiget ved udgiftsanvisning. Selv om man antager sagsøgerens opfattelse, nemlig at underskuddet ikke havde nogen sammenhæng med indløsning af de to checks, kan man alligevel ikke nå til andet resultat, idet sagsøgeren ikke på noget tidspunkt under disciplinærsagen har kunnet fremskaffe bilagene vedrørende det pågældende beløb. Retten kan ikke tilslutte sig sagsøgerens generelle påstand, hvorefter forskellen var strukturelt betinget på grund af det regnskabssystem, der på daværende tidspunkt anvendtes i Parlamentet.

- 203 Vedrørende det andet spørgsmål, nemlig om forpligtelsen og altså ansvaret for at opbevare de pågældende bilag vedrørende indløsning af de to checks i denne sag påhvilede sagsøgeren eller forskudsbestyreren, lægger Retten artikel 20 og artikel 70, stk. 1, og stk. 2 i finansforordningen og gennemførelsesbestemmelsernes artikel 50-53 til grund. Det fremgår af disse bestemmelser, at ansvaret for fremlægelse og opbevaring af bilag under forskudsforvaltningen først påhviler forskudsbestyreren. Regnskabsføreren, som skal kontrollere forskudsforvaltningens regnskab og give forskudsbestyreren instruktioner, bliver ansvarlig fra det tidspunkt, da han ikke giver de fornødne instruktioner om at opbevare de pågældende bilag.
- 204 Som allerede anført var sagsøgeren direkte impliceret ved indløsningen af de to checks, idet han selv påførte dem den anden underskrift og ifølge eget udsagn selv deponerede kontanterne, udbetalt i tre valutaer, i Parlamentets pengeskab i Luxembourg. Under disse omstændigheder har Disciplinærrådet med føje statueret, at sagsøgeren har handlet groft uagtsomt ved ikke på behørig vis at have sørget for opbevaring af Parlamentets værdier.
- 205 Det fremgår af det ovenfor anførte, at sagsøgerens anbringende i dets helhed må anses for ubegrundet.

Subsidiært: anbringendet om overtrædelse af vedtægtens artikel 86, stk. 1, og af finansforordningens artikel 70, stk. 1, og artikel 71, og tilsidesættelse af lighedsprincippet, princippet om billighed og princippet om fordelende retfærdighed samt om magtfordrejning

- 206 Sagsøgeren har ved nærværende anbringende subsidiært gjort gældende, at han ikke kan antages at have handlet uagtsomt efter vedtægtens artikel 86, stk. 1, og derfor slet ikke efter finansforordningens artikel 70, stk. 1, og at han er den eneste, der i denne sag er blevet pålagt en disciplinærstraf. Der er derfor tale om en tilsidesættelse af lighedsprincippet, princippet om billighed og fordelende retfærdighed og om magtfordrejning.

- 207 Sagsøgerens opfattelse er altså, at selv om klagepunkterne over ham er begrundet helt eller delvis, kan disse ikke juridisk indebære at han straffes, når henses til hele sammenhængen i sagen, som udelukker, at han har handlet uagtsomt, og så meget mere at han har handlet groft uagtsomt, og når henses til, at han ikke alene var ansvarlig, idet de øvrige ansvarlige ikke blev pålagt nogen sanktion og, bortset fra Offermann, ikke engang blev underkastet disciplinær forfølgning. Til støtte for dette argument har sagsøgeren henvist til udtalelser, som henholdsvis Aigner, formand for Budgetkontroludvalget, og Mart, parlamentsmedlem, har fremsat under Parlamentets møder den 11. juli 1986 og 10. april 1984. Ifølge disse udtalelser er princippet om, at ansvaret ligger hos de højst overordnede, ikke blevet respekteret, og alle anklager blev rettet mod en enkelt mand, skønt det fremgik af hele sagen, at det simpelthen var systemet, der var mangelfuldt. Sagsøgeren har endelig endnu engang redegjort for den dårlige organisering af Parlamentets finanstjeneste, idet forskudsbestyrerens ansvar og den ansvarsberettigedes ansvar udelukkede, stadig ifølge sagsøgeren, at regnskabsføreren kunne gøres ansvarlig, samt anført, at han ikke var ansvarlig på grund af meddelelsen af decharge og på grund af, at der ikke blev foretaget revision af kontiene ved hans efterfølgers tiltrædelse.
- 208 Sagsøgeren har endvidere hævdet, at han må anses som »syndebuk« i denne sag, som rejste tvivl om, hvem der var hierarkisk ansvarlig. Der måtte ifølge sagsøgeren ufortøvet skaffes et »sonoffer«, over for hvilket der formelt skulle fremsættes klagepunkter — således at det ikke var nødvendigt at foretage en grundlæggende undersøgelse, som ville have givet ubehagelige overraskelser — og som skulle straffes, som om disse formelle klagepunkter var reelle klagepunkter, som var behørigt godtgjort. Administrationen har ved at handle således begået magtfordrejning.
- 209 Parlamentet har anført, at det intet nyt har at anføre vedrørende dette anbringende, idet sagsøgerens argumentation er den samme, som han har fremført til støtte for det foregående anbringende om den anfægtede afgørelses indholdsmangler, og har alene henvist til sin besvarelse under dette anbringende. Sagsøgte har dog kategorisk afvist sagsøgerens påstand om, at der skulle være tale om »en søgning efter en syndebuk«; en påstand, som sagsøgte i øvrigt ellers ikke har gjort yderligere bemærkninger om, fordi den ikke hviler på noget bevis. Med hensyn til udtalelserne fra Aigner og Mart har sagsøgte anført, at disse ikke udgør noget bevis for sagsøgerens påstand om, at der var tale om magtfordrejning. Parlamentet mener under alle omstændigheder, at selv om forskudsbestyreren også var delvis ansvarlig, kan den omstændighed ikke på nogen måde begrænse sagsøgerens ansvar.

- 210 Retten fastslår, at sagsøgerens anbringende består af tre dele: først overtrædelse af vedtægtens artikel 86, stk. 1, og finansforordningens artikel 70, stk. 1, og artikel 71, fordi, ifølge sagsøgeren, klagepunkterne over ham ikke udgør en uagtsom handling; dernæst overtrædelse af lighedsprincippet, princippet om billighed og fordelende retfærdighed, fordi han som den eneste blev pålagt en disciplinær sanktion, modsat forskudsbestyreren, den anvisningsberettigede og finansinspektøren, som ikke blev straffet; og endelig at der er tale om magtfordrejning derved, at sagsøgeren er blevet straffet for formelle klagepunkter, som om disse var reelle klagepunkter, behørigt bevist.
- 211 Retten finder med hensyn til den første del af anbringendet, at sagsøgeren efter klagepunkterne har handlet groft uagtsomt som anført i finansforordningens artikel 70, stk. 1. Ulovlighederne i forbindelse med oprettelsen af den omtvistede konto i Midland Bank, London, således som de er beskrevet i dommens præmis 169, undladelsen af at regnskabsføre eller for sent at regnskabsføre visse transaktioner vedrørende indløsningen af de to checks den 4. september og den 21. november 1981, og tilsidesættelse af forpligtelsen til kun at afholde udgifter mod fremlæggelse af bilag samt at sørge for disses opbevaring; alle klagepunkter, som Retten har fundet begrundet, udgør uagtsomme handlinger fra sagsøgerens side, der er så meget mere alvorlige, som sagsøgeren i kraft af sin stilling som regnskabsfører beklædte den højeste stilling i forvaltningen af institutionens regnskab.
- 212 Vedrørende den anden del, henvises der først til de tidligere betragtninger i nærværende dom (præmis 160-172, 183 og 203-204), hvori Retten udtalte sig om afgrænsningen af sagsøgerens ansvar over for finanstjenestens øvrige tjenestemænd. Forskellen mellem afgørelserne i disciplinærsagen mod forskudsbestyreren og regnskabsføreren er irrelevant i denne sag, når henses til princippet om, at enhver disciplinærsag er en selvstændig sag, hvis princip overholdelse skal være forenelig med lighedsprincippet, princippet om billighed og fordelende retfærdighed, som sagsøgeren har påberåbt sig.
- 213 For så vidt endelig angår tredje del af anbringendet, bemærkes, at efter fast retspraksis kan en beslutning kun anses for at udgøre magtfordrejning, når det på grundlag af objektive, relevante og samstemmende indicier må antages, at beslut-

ningen er truffet for at forfølge andre formål end dem, der er angivet (Rettens dom af 12.7.1990, sag T-108/89, Scheuer mod Kommissionen, Sml. II, s. 411; af 23.10.1990, sag T-46/89, Pitrone mod Kommissionen, Sml. II, s. 577).

- 214 Det må fastslås, at sagsøgeren ikke har fremlagt noget relevant bevis for, at ansættelsesmyndigheden ved at rejse disciplinærsag mod ham har forfulgt et andet mål end opretholdelse af den europæiske offentlige tjenestes interne orden. Den omstændighed, at sanktionen degradation blev pålagt sagsøgeren for formelle ulovligheder, er ikke tilstrækkelig til at fastslå, at administrationen, som sagsøgeren har påstået, har forfulgt ham alene for i hans person at finde et soneoffer.
- 215 Det fremgår af det ovenfor anførte, at anbringendet i sin helhed må anses for ubegrundet.

Anbringendet om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

- 216 Sagsøgeren har subsidiært gjort gældende, at der består et urimeligt misforhold mellem på den ene side klagepunkterne over ham og på den anden side den alvorlige sanktion, som blev pålagt ham.
- 217 Sagsøgeren har først behandlet den alvorlige sanktion. Han har herom anført, at den straf, han blev idømt — nemlig degradation — udgør en af de strengeste sanktioner. Denne sanktion er i denne sag alvorligere end fjernelse fra tjenesten med bevarelse af retten til alderspension, når henses til dennes størrelse og sagsøgerens alder, idet han praktisk taget havde opnået det maksimale antal år, der tages i betragtning for beregning af alderspension. Sagsøgeren har anført, at under disse omstændigheder har de formildende omstændigheder, som Disciplinærrådet tog i betragtning, i sidste ende forværret hans situation. Skønt klagepunkterne over ham vedrører formmangler og ikke saglige mangler, svarer den sanktion, han blev pålagt, til den sanktion, han ville være blevet pålagt, hvis der havde været tale om saglige mangler, der var fundet beviste.

- 218 Sagsøgeren har dernæst sammenlignet de begrundede udtalelser, der blev afgivet henholdsvis af det første og det andet Disciplinærråd den 10. februar 1984 og den 27. november 1987. Han har anført, at der er uforenelighed mellem disse to meddelelser, idet det første Disciplinærråd, som behandlede flere klager over ham end det andet Disciplinærråd, anbefalede sanktionen irrettesættelse, mens det andet Disciplinærråd anbefalede degradation. Han har heraf konkluderet, at hele sagsforløbet tyder på, at det sidste Disciplinærråd ville anbefale den sanktion, som ansættelsesmyndigheden ønskede, og, især, at de formildende omstændigheder kun blev taget i betragtning på skrømt, uden reelt at påvirke forslaget om sanktion og Disciplinærrådets udtalelse.
- 219 Sagsøgte har anført, at det ikke er korrekt, at ansættelsesmyndigheden har villet undgå en undersøgelse »vedrørende de reelle forhold« og derfor alene rejste klagepunkter om formmangler. Sagsøgte har understreget, at selv om ansættelsesmyndigheden ikke udtrykkeligt ville beskyldte sagsøgeren for bedrageri, hvilket logisk ville have medført strafforfølgning, må de rejste klagepunkter dog alene i sig selv anses for talrige og alvorlige. Institutionen har desuden anført, at degradation ikke er den alvorligste sanktion efter vedtægten, og at der kunne have været anvendt flere sanktioner på ham, som ville være strengere end den, som ansættelsesmyndigheden anvendte, hvis der var rejst sag for bedrageri. Endelig har sagsøgte understreget, at degradationen først havde virkning fra den 1. februar 1988 og ikke fra et tidligere tidspunkt, selv om en degradation med tilbagevirkende kraft juridisk havde været mulig, når henses til, at Domstolen alene havde annulleret den første disciplinærafgørelse for formmangler.
- 220 Retten bemærker først, at det efter Domstolens praksis, når de handlinger, som tjenestemanden lastes for, er bevist, tilkommer Disciplinærrådet at vælge den passende sanktion. Retten kan ikke sætte sin vurdering i stedet for ansættelsesmyndighedens, undtagen i tilfælde af åbenbar vildfarelse eller magtfordrejning (dom af 30.5.1973, sag 46/72, De Greef mod Kommissionen, Sml. s. 543, på s. 556; dom af 29.1.1985, sag 228/83, F. mod Kommissionen, nævnt ovenfor; dom af 11.7.1985, forenede sager 255/83 og 256/83, R. mod Kommissionen, nævnt ovenfor; dom af 5.2.1987, sag 403/85, F. mod Kommissionen, Sml. s. 645, på s. 671).

- 221 For så vidt nærmere angår spørgsmålet, om den anvendte sanktion i denne sag står i rimeligt forhold til klagepunkterne over sagsøgeren, skal det understreges, at vedtægtens bestemmelser om disciplinær forfølgning, nemlig artikel 86-89, ikke fastsætter noget bestemt forhold mellem de heri opregnede sanktioner og de forskellige former for overtrædelse af tjenestepligterne, der begås af tjenestemænd. Valget af den sanktion, der skal pålægges i det enkelte individuelle tilfælde, er således baseret på en generel vurdering af sagens samtlige konkrete omstændigheder og særegenheder (Domstolens dom af 5.2.1987, sag 403/85, F. mod Kommissionen, nævnt ovenfor).
- 222 Hertil bemærkes, at klagepunkterne i disciplinærafgårelsen over sagsøgeren vedrører alvorlige overtrædelser af forpligtelser, som påhvilede sagsøgeren i henhold til finansforordningen, og at sagsøgeren, som institutionens regnskabsfører i henhold til finansforordningen, var hovedansvarlig for en god forvaltning af regnskabsafdelingen. Hertil føjes, at ansættelsesmyndigheden, for så vidt angår såvel spørgsmålet om, hvilke handlinger der må anses for bevist og deres retlige kvalificering, som vurderingen af de formildende omstændigheder og valg af den passende sanktion, fulgte Disciplinærrådets anbefalinger. Under disse omstændigheder finder Retten ikke, at sagsøgerens degradation til lønklasse A7 kan anses for en sanktion, der er åbenbart urimelig.
- 223 Sagsøgerens sidste annullationsanbringende om overtrædelse af proportionalitetsprincippet er derfor heller ikke holdbart.

Påstandene om udpegelse af et udvalg af sagkyndige

- 224 Sagsøgeren har i sin replik subsidiært nedlagt påstand om, at Retten »udpeger et udvalg af tre sagkyndige, som skal have til opgave at give en begrundet udtalelse om de klagepunkter, der er rejst mod sagsøgeren, og besvare alle relevante spørgsmål herom fra parterne«.

- 225 Sagsøgte har i sin duplik fremført, at der er tale om nye påstande. Sagsøgte har anført, at i henhold til Domstolens procesreglements artikel 38, stk. 1, litra d), skal sagsøgerens påstande indeholdes i stævningen, og har understreget, at procesreglementets artikel 42, stk. 1, bestemmer, at hvis der i replikken anføres yderligere beviser, skal sagsøgeren begrunde, hvorfor beviserne først påberåbes på dette tidspunkt. Den sagsøgte institution har desuden anført, at udpegelse af et sagkyndigt udvalg alene vil forsinke sagens gang, og at klagepunkterne over sagsøgeren allerede har været genstand for en grundig og langvarig undersøgelse, hvorfor der ikke er behov for nogen yderligere undersøgelse. Sagsøgte har også anført, at denne sag er blevet behandlet flere gange af Revisionsretten, af Parlamentets Budgetkontroludvalg, af et uafhængigt revisionsfirma og af forskellige Disciplinærråd. Sagsøgte har derfor understreget, at sagsøgerens subsidiære påstande må afvises.
- 226 Retten fastslår, at sagsøgerens subsidiære påstande i hovedsagen går ud på, at der skal udpeges sagkyndige, der, som sagsøgeren har anført under retsmødet, skal give en udtalelse vedrørende begrundelsen for det tredje klagepunkt, nemlig det forhold, at der ikke foreligger bilag for beløbet på 4,1 mio. BFR.
- 227 Det bemærkes hertil, at i henhold til Domstolens procesreglements artikel 45, stk. 1, som på tidspunktet for retsmødet fandt tilsvarende anvendelse på retsforhandlingerne for Retten, skal sidstnævnte »ved kendelse angive, hvilke bevismidler den finder hensigtsmæssige«. Det fremgår klart heraf, at det tilkommer Retten at bedømme hensigtsmæssigheden af en sådan foranstaltning.
- 228 I denne sag fremgår det af de samlede sagsakter, som disse er blevet gennemgået og undersøgt af Retten, af det beviste klagepunkt om manglende forelæggelse af bilag (jf. her præmis 195-202), af den omstændighed, at sagsøgeren ikke har indgivet nogen bemærkning til opgørelsen og status pr. 30. april 1982 — som Parlamentet på Rettens anmodning har fremlagt — og af det lange tidsrum, som forløb mellem de omtvistede handlinger, at den af sagsøgeren anmodede bevisoptagelse ikke er til nogen nytte for Retten, som finder, at sagen er blevet tilstrækkeligt

belyst under retsforhandlingerne. Retten kan derfor ikke give sagsøgeren medhold i disse subsidiære påstande.

229 Det fremgår af det anførte, at sagsøgte må frifindes.

Sagens omkostninger

230 I henhold til artikel 69, stk. 2, i Domstolens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger. I henhold til artikel 70 i Domstolens procesreglement bærer institutionerne imidlertid selv deres egne omkostninger i sager anlagt af Fællesskabernes ansatte.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Tredje Afdeling)

- 1) **Sagsøgte frifindes.**
- 2) **Hver part bærer sine omkostninger.**

Yeraris

Saggio

Vesterdorf

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. oktober 1991.

H. Jung

Justitssekretær

B. Vesterdorf

Afdelingsformand